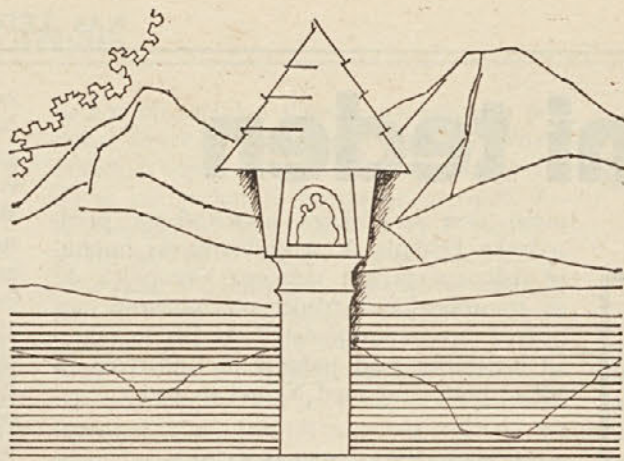

Für unser Recht

Entnommen der Festansprache des Obmannes des Rates der Kärntner Slowenen Dr. Valentin Inzko, die dieser im Rahmen der Gedenkfeier der Kärntner Slowenen am Sonntag, den 23. April 1967, im großen Saal des Klagenfurter Konzerthauses hielt:

»Wir begehen die Gedenkfeier anlässlich der 25-jährigen Wiederkehr des Tages der Aussiedlung der Kärntner Slowenen, um in Ehrfurcht und Dankbarkeit all jener zu gedenken, denen es nicht gegönnt war, mit uns die Wiedergeburt der Republik Österreich mitzuerleben. Wir verneigen uns vor dem Opfertod unserer Brüder und Schwestern, die uns mit der Hingabe ihres Lebens ein Leben in Freiheit ermöglicht haben.

Unser Bekenntnis zur Republik, die Liebe und Treue zum gemeinsamen Vaterland Österreich liegt darin begründet, daß Österreich — seit es besteht — unser Vaterland gewesen ist und daß sich unter den Opfern für ein freies Österreich zahlreiche Angehörige des slowenischen Volksteiles in Kärnten befinden. So ist es nur natürlich, wenn im österreichischen Staatsvertrag Minderheitenschutzbestimmungen aufgenommen wurden, die die volle Gleichberechtigung der slowenischen Volksgruppe zum Ziele haben. Die Gleichberechtigung ist jedoch erst gegeben, wenn auch die Volksgruppe selbst überzeugt ist, daß seitens des Staates, in dem sie lebt, alles getan wird, um ihren Weiterbestand zu sichern.

Davon kann solange keine Rede sein, als die Zahl der Angehörigen einer Minderheit von einer Volkszählung zur anderen — also innerhalb einer Zeitspanne von kaum 10 Jahren — um 20.000 Personen zurückgeht und man versucht die Frage einer Minderheitenfeststellung hoch zu spielen, der die Minderheit nach einer Germanisierungswelle in der 1. Republik, einer Aussiedlungswelle während des 2. Weltkrieges und einer Streikwelle in den Jahren 1948—1958 zum Zwecke der zwangsweisen Aufhebung einer Schulverordnung mit Verfassungsscharakter niemals ihre Zustimmung geben kann und geben wird. Genauso wie den Verpflichtungen, die Italien im Pariser Vertrag eingegangen ist, bezüglich der Frage Südtirol erst voll Rechnung getragen werden wird, wenn dazu die Südtiroler, also die betroffene Minderheit selbst und Österreich als Mitunterzeichner des Pariser Vertrages ihre Zustimmung gegeben haben, so werden die Minderheitenschutzbestimmungen des Artikels 7 des österreichischen Staatsvertrages erst dann erfüllt sein, wenn auch die Kärntner Slowenen überzeugt sind, daß ihre Rechte in jeder Hinsicht gewahrt sind. Das wollen wir heute unmißverständlich aussprechen und vor neuen Gesetzen warnen, die nicht in Zusammenarbeit mit der betroffenen Minderheit zustande gekommen sind und ihre Zustimmung gefunden haben. Wir fordern die Anpassung des Minderheitenschulgesetzes und Gerichtssprachengesetzes an die objektiven Gegebenheiten und eine zufriedenstellende Lösung dieser für die Erhaltung unseres Volkstums so wichtigen Frage.

Wir wünschen ein friedliches Zusammenleben beider Volksteile, wir sind für eine endgültige Aussöhnung zwischen den slowenisch- und deutschsprachigen Kärntnern, für ein Gespräch mit allen, denen die Probleme Südkärntens am Herzen liegen, weil wir der Ansicht sind, daß Kärnten endlich einmal zur Ruhe kommen müsse. Setzen wir einen Schlußstrich unter die Vergangenheit, es kann zwar von niemandem verlangt werden, zu vergessen, was er an Leid zu ertragen hatte, wohl aber wollen wir

Mogočna kulturna prireditvev koroških Slovencev

V nedeljo, dne 23. aprila 1967, so se spomnili koroški Slovenci v veliki dvorani Doma glasbe v Celovcu z veličastno kulturno prireditvijo, pri kateri je sodelovalo nad 350 pevcev in pevk, dogodka izselitve pred 25 leti. Prireditvev ni bila le zgovoren dokaz nezlomljive življenjske volje koroških Slovencev, temveč hkrati izraz vsestranske narodne aktivnosti manjšine, ki premaguje dosledno sence preteklosti ter išče rešitev svojega narodnega vprašanja poleg samopomoči v sodelovanju z večinskimi narodom ter kulturni povezanosti z ostalimi Slovenci.

Nad tisoč Slovencev je prisostvovalo nedeljski spominski prireditvi, ki so jo oplešali z izbranim pevskim programom pevski zbori Zveze pevskih društev ter Slovenske prosvetne zveze pod vodstvom župnika Tomaža Holmarja, dr. Antona Feiniga, Foltija Hartmana in Vladimira Prušnika. Predsednik Narodnega sveta koroških Slovencev dr. Valentin Inzko in predsednik Zveze slovenskih organizacij dr. Franci Zwitter pa sta se spomnila v slavnostnih

z Goriškega in Tržaškega, goriške Slovence sta zastopala občinska svetovalec v Gorici dr. Andrej Bratuž in dr. Bratina, Slovensko prosveto v Trstu prof. Jože Peterlin, Slovensko kulturno-gospodarsko zvezo dr. Sancin, Bogo Samsa ter prof. Ravbar, Slovensko katoliško akademsko društvo Midio Sušič, Marija Češut, Silvan Kerševan in Damijan Pavlin, številni izseljenci s svojimi družinami, zastopniki tiska, radia, televizije ter zastopniki organizacij avstrijskih borcev proti nacizmu.

Tišina je vladala v dvorani ob komemoraciji, ob besedah, ki jih je spregovoril Mirko Isop žrtvam v spomin. Dejal je: »Pred 25 leti je moralo veliko število naših družin zapustiti dom, zapustiti domovino, zapustiti vse, kar jim je bilo drago in ljubo. Morali so v tujino, se podati na neznano pot. Izgubili so vse, a ostala jim je trohica upanja — vrnitev! Mnogi smo jo doživeli. Vrnili smo se na zapuščene domove, ki so nas težko pričakovali.

Število nas, ki smo se vrnili, je bilo majh-

Guttenbrunner. Obsodil je v svojem nagovoru krivico izselitve, poudaril spoštovanje do življenjskih pravic koroških Slovencev, njihovo vlogo v mednarodnih odnosih, o manjšinskem vprašanju pa je dejal, da ga je treba rešiti v vsestransko zadovoljnost manjšine.

Nato se je vrstila pesem za pesmijo, nastopali so moški in mešani zbori, združeni moški zbori Zveze pevskih društev in Slovenske prosvetne zveze ter združeni mešani zbori Slovenske prosvetne zveze in Zveze pevskih društev, vmes pa so nastopali dijaki in dijakinje z deklamacijami in recitacijami. Od točke do točke se je stopnjevalo navdušenje, videti toliko mladih pevcev na odru, slišati iz tolikih grl prepevati naše narodne in umetne pesmi, občudovati spretnost pevovodij, vse to je moralo prevzeti in navdušiti vsakogar, ki se je udeležil prireditve.

Za enakopravnost v duhu državne pogodbe

V tem smislu je spregovoril na spominski prireditvi predsednik Narodnega sveta koroških Slovencev dr. Valentin Inzko. Dejal je:

25 let je minilo od časa, odkar so bile izseljene številne naše družine iz Roža, Gur, Podjune in Zille le zaradi tega, ker so bile zveste jeziku svojih mater in očetov. Številni rojaki, med njimi mnogo duhovnikov, je romalo v zapore, po naših vaseh je bila uradno prepovedana slovenščina, vsepovsod je vladalo najhujše nasilje. Vendar nobena krivica ne traja večno. Tako je napočil slovenskim izseljencem ob zloemu nacizmu dan vrnitve, le mrtvih nihče ni mogel več priklicati k življenju.

Ko se spominjamo dogodkov pred 25 leti ter nasilja in ponižanj med drugo svetovno vojno, pa je treba poudariti: Rojaki, ki so nastopili pot v izseljenstvo, v taborišča, so bili tako prežeti ljubezni do slovenske besede in slovenskega naroda, da ne bi klonili nobenemu nasilju, bili so prej pripravljeni žrtvovati svoje življenje, kot pa zatajiti svojo narodnost.

V borbi za osvoboditev izpod nacističnega jarma se je naše ljudstvo uprlo nasilju ter svoje prispevalo k svobodi, ki smo je bili deležni leta 1945, ko je bila obnovljena avstrijska republika. K tej borbi, v kateri med našim prebivalstvom ni šlo za uveljavitev kake določene ideologije, se koroški Slovenci v celoti priznavamo.

Plod žrtev, ki jih je doprinala koroško slovensko prebivalstvo med drugo svetovno vojno v kateri koli obliki že, se zrcali v mednarodno zajamčeni manjšinski zaščiti člena 7 avstrijske državne pogodbe. Ta člen ni naveden na 25. ali 30. mestu, temveč ga navaja državna pogodba med prvimi členi, med določili, ki jamčijo Avstriji meje iz leta 1937 ter zagotavljajo enakopravnost vsem državljanom.

Po bridkih preizkušnjah med leti 1945—1955 je napočilo obdobje skupnih naporov koroških Slovencev po uresničitvi manjšinskih določil državne pogodbe. Plod teh skupnih prizadevanj je: Slovenska gimnazija v Celovcu, zakonska ureditev manjšinskega šolstva, ustanovitev manjšinskega šolskega oddelka, ureditev vprašanja odškodnine slovenskim izseljencem, delno upoštevanje slovenščine kot uradni jezik v treh sodnih okrajih, prvi poizkusi vlade na Dunaju po znatnejšem upoštevanju materialnih potreb manjšine, kar je prišlo do izraza v dodelitvi državne podpore slovenskim kulturnim ustanovam v letih 1962, 1963, 1964. Ako pomislimo, kaj je nastalo v zvezi z dijaškimi domovi ter upoštevanje dosežke še na ostalem narodnem področju, (Dalje na 4. strani)

Pogled na množico udeležencev pri spominski proslavi

Foto: Domanjko

govorih dogodkov pred 25 leti ter zavzela stališče do perečih manjšinskih vprašanj v deželi in državi.

Prireditvev je pričel s pozdravnim nagovorom Mirko Isop, ki je bil rojen v izseljenstvu. Deželnega glavarja je zastopal na prireditvi poslevodeči predsednik deželnega šolskega sveta, deželni poslanec Josef Guttenbrunner, prevzvišenega gospoda nadpastirja pa stolni sholast, kanonik Aleš Zechner. Med gosti so bili nadalje ravnatelj Slovenske gimnazije, dvorni svetnik dr. Joško Tischler, vodja manjšinskega šolskega oddelka, nadzornik Rudi Vouk, zastopnik jugoslovanskega generalnega konzulata, konzul Željko Jeglič, zastopniki narodnih organizacij koroških Slovencev, gostje

auf beiden Seiten vergeben und uns überall zur Zusammenarbeit finden, wo es gilt, Fragen vom gemeinsamen Interesse zu lösen und unbeschadet der Volkszugehörigkeit für Kärnten und unser gemeinsames Vaterland Österreich einzutreten.«

no. Kje so ostali drugi? Mrzla tujina je segla po njihovem življenju. Nekatere pokriva tuja zemlja. Večina teh, ki jih je terjala tujina, nima niti zadnjega domovanja. Vsem tem velja danes naš poseben spomin kot izraz naše hvaležnosti, da nam je zasijala luč vrnitve.«

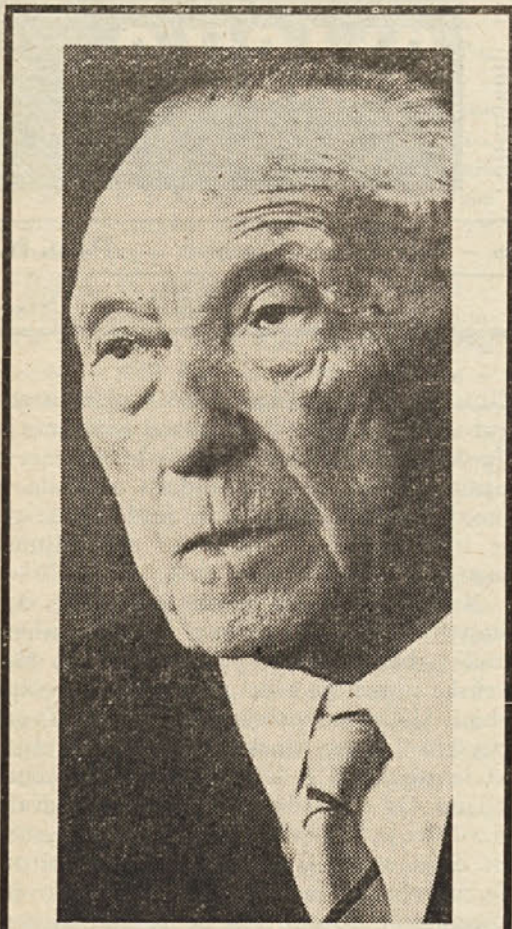
Stoje smo se spomnili nato vseh umrlih v taboriščih, vseh, ki so umrli v pregnanstvu, vseh, ki so padli v borbi proti zatiralcu našega naroda, spomnili smo se vseh tistih, ki so po nedolžnem zgubili svoje življenje na raznih evropskih in drugih bojiščih in ujetništvih, spomnili se selskih žrtev, obglavljenih na Dunaju ter vključili v spomin vse rodoljube, ki so na kateri koli način žrtvovali svoje življenje v službi naroda.

Nato je zadonela po dvorani žalostinka »Žrtvam«, ter nas v duhu povezala z njimi v neločljivo družino.

Po komemoraciji je tolmačil pozdrave deželnega glavarja poslevodeči predsednik deželnega šolskega sveta, poslanec Josef

Politični teden

Po svetu . . .

Konrad Adenauer — eden izmed zadnjih posnetkov pokojnega nekdanjega zapadnonemškega zveznega kanclerja.

NEMŠKI NAROD ŽALUJE ZA BIVŠIM KANCLERJEM ADENAUERJEM

Smrt dr. Konrada Adenauerja, prvega zveznega kanclerja Zvezne republike Nemčije, je močno užalostila nemško ljudstvo in vzbudila globoko sočutje. Kakor znano je umrl v sredo, 19. aprila, opoldne na svojem domu v Rhöndorfu v starosti 91 let.

Zahodnonemški zvezni kancler Kiesinger je v svoji prvi izjavi o smrti Adenauerja dejal: »S spoštovanjem se klanjamo pred tem velikim Nemcem. Adenauerju je bilo naloženo, kar je bilo le nekaterim usojeno, obnoviti svojo domovino in jo pripeljati iz ponižanja v skupino svobodnih narodov. Čeprav je njegova največja želja, združitev obeh Nemčij v miru in svobodi, ostala neizpolnjena, je bilo njegovo izredno dolgo življenje le blagoslovljeno.«

Papež Pavel VI. je bil, kot so sporočili iz njegove okolice, o smrti novice globoko ganjen. Podal se je v svojo privatno kapelo in molil za dušo rajnega. Že ob prvih vznemirljivih vesteh o poslabšanju Adenauerjeve bolezni se je sv. oče ponovno zanimal za bolnikovo stanje.

Francoski predsednik general de Gaulle je v svoji sožalni brzojavki izjavil zahodnonemškemu zveznemu predsedniku Lübkeju: »Francija se pridružuje žalosti Nemčije. Jaz sam se klanjam v imenu moje dežele s spoštovanjem pred njim, ki je bil eden izmed največjih državnikov našega časa. Adenauer je po strašni vojni obnovil svojo deželo, hkrati pa je deloval za novi red v Evropi. Bil je za spravo med Francijo in Nemčijo. Smrt kanclerja Adenauerja, s katerim sem bil dober prijatelj, je vzbudila v meni neizrečene duševne bolečine.«

Ameriški predsednik Johnson je naglasil v svoji sožalni brzojavki, da je bil Adenauer za Evropo in ves svet zmerom simbol življenjske sile in poguma nemškega naroda.

»Nikdar ne bomo pozabili na njegovo nenehno nasprotstvo proti tiraniji vsake oblike, in tudi nikoli ne bomo pozabili, s kakšno smotno odločnostjo je popeljal svoj narod iz vojnih razvalin do spoštovanja v družini svobodnih narodov,« je dejal Johnson.

AVSTRIJSKO SOŽALJE

Zvezni kancler dr. Josef Klaus je poslal sožalno brzojavko Kiesingerjevi vladi sledeče vsebine: »Adenauer je bil eden izmed najuglednejših predstavnikov krščanske demokracije. In vprav zaradi njegovih odličnih zaslug bo živel zgodovinski pomen te velike osebnosti.«

Od sožalnih brzojavk inozemskih državnikov in vladnih voditeljev naj omenimo

samo ono izraelskega ministrskega predsednika Eshkola. V svoji brzojavki imenuje Adenauerja kot velikega Evropejca, ki se je neprestano trudil po možnosti popraviti vsa ona zločinstva, ki jih je zagrešil Hitlerizem nad judovskim ljudstvom in bil za pomiritev med Nemci in Judi.

IZ ŽIVLJENJA VELIKEGA KANCLERJA

Prvi kancler povojne nemške zvezne republike Konrad Adenauer se je rodil 5. januarja 1876; bil je tretji sin v družini, ki je imela štiri sinove. Njegov oče je bil sodni kancler. Študiral in dokončal je pravosodje v Münchnu. Leta 1906 je začel svojo kariero v občinski upravi v Kölnu in leta 1917 je bil izvoljen za župana tega porenškega mesta. Po prvi svetovni vojni leta 1918 je bil podvržen številnim kritikam kot župan. Kot predsednik »parlamentarne komisije, ki naj proučuje porenško vprašanje« je bil obtožen, da podpira separatistična gibanja, ki so se ustanavljala na tem področju. Kljub temu pa je bil izvoljen za predsednika državnega sveta v Kölnu. Vedno pa se je oziral na zahod in zlasti na Ameriko. Mnogokrat so mu očitali njegovo sovraštvo do Berlina, ki ga je imenoval »poganska prestolnica«. Že leta 1925 ob proslavah tisočletnice Kölna je Adenauer govoril, da je treba »obrniti pogled k Ameriki«. Leta 1933 je bil odstavljen z županskega mesta v Kölnu in izgnan iz mesta. Umaknil se je za eno leto v benediktinski samostan v Marialachu in zatem še eno leto v Neu Babelsbergu blizu Berlina. Dal si je nato sezidati hišo v Rhöndorfu, kjer je preživel dvanajst let, ne da bi politično deloval. V tem času je bil dvakrat aretiran: leta 1934 po »puču« v Röhmu in leta 1944 po julijemskem atentatu na Hitlerja. Tedaj se je izognil hujšemu, ker je zdravnik v zaporu izdal spričevalo, da je bolan.

Leta 1945, ko je bil star okoli 70 let, se je začela druga faza njegove politične kariere. Takoj po končani vojni so ga Američani znova postavili za župana v Kölnu. Tudi to pot je bil podvržen številnim kritikam javnosti, ko je izjavil: »Zavezniška

zasedba bo še dolgo časa potrebna, ker se Nemci ne znajo sami vladati.« Pozneje pa ga je britansko poveljstvo, v katerega pristojnost je spadal Köln, odstavilo z županskega mesta. Tedaj je posvetil vse sile obnovitvi katoliške stranke, ki pa je morala zavzeti nekonfesionalno fiziognomijo, ker je bila odprta tudi protestantom. Do leta 1949, ko je postal kancler, se je Adenauer odločno zavzemal za vključitev Zahodne Nemčije v zahodni svet. Zaradi tega so mu očitali, da postavlja v ozadje združitev Nemčije in da daje prednost njeni tesni povezavi v zahodni svet. Leta 1950 je prevzel vodstvo krščansko-demokratske stranke (CDU) in krščansko socialne stranke (CSU), ki ga je obdržal do 23. marca 1966.

Bil je predsednik ustavodajne skupščine, ki je pripravila novo zvezno ustavo. 17. avgusta 1949 je bil pri prvih političnih volitvah izvoljen za poslanca. 15. septembra istega leta ga je parlament izvolil za kanclerja z 202 glasovoma od skupnih 402. Marca 1951 je Adenauer prevzel tudi vodstvo zunanjega ministrstva. Februarja 1952 je prvič odšel v tujino in obiskal London.

Najvažnejše točke njegove zunanje politične dejavnosti so pristop k Schumannovemu načrtu, podpis pogodbe, ki je dala znova neodvisnost Zahodni Nemčiji, poskus ustanovitve evropske obrambne skupnosti, sklenitev pariških sporazumov za ponovno oborožitev Zahodne Nemčije in vstop Nemčije v NATO (Organizacija severnoatlantskega pakta) in končno udeležba pri ustanovitvi Evropske gospodarske skupnosti. Junija 1955 je prepustil vodstvo zunanjega ministra von Brentanu. Pozneje je bil še trikrat ponovno izvoljen za kanclerja in je kot tak obiskal številne prestolnice, med njimi tudi Moskvo.

Januarja 1963 je podpisal francosko-nemško prijateljsko pogodbo, ki je pomenila ponovno spravo med obema državama. 15. oktobra istega leta pa je Adenauer odstopil in njegovo mesto je prevzel Erhard, ki je postal tudi predsednik krščansko-demokratske stranke. Adenauer pa je še vedno ostal poslanec in se je še vedno zanimal za politiko. Zlasti je v zadnjem času ostro nastopal proti načrtu pogodbe o neširjenju jedrskega orožja. Septembra 1965 je izšla prva knjiga njegovih spominov. Te dni je dokončaval tretjo knjigo, ki bi jo moral izročiti založniku konec meseca maja.

. . . in pri nas v Avstriji

V INNSBRUCKU TAJNA KONFERENCA O JUŽNI TIROLSKI

V soboto, dne 15. in nedeljo, 16. aprila, je bilo v Innsbrucku tajno posvetovanje o južnotirolskem vprašanju, katerega so se udeležili najvidnejši predstavniki avstrijskega političnega življenja, med njimi sam zvezni kancler dr. Josef Klaus, zunanji minister dr. Lujo Tončič Sorinj z najvišjimi uradniki svojega resora, dalje profesorji doktor Verdroß-Droßberg in dr. Verosta kot strokovnjaki mednarodnega prava in avstrijski veleposlanik v Rimu dr. Löwenthal-Chlumecky. Tirolska vlada pa je bila zastopana polnoštevilno skupno z njenimi izvedenci (prof. dr. Gschnitzerjem, dr. Kathreinom, dr. Stadlmayerjem in prof. dr. Emacoro).

Zbor udeležencev dvodnevne tajne konference je bil tokrat mnogo popolnejši kot prvi dne 16. februarja 1967, prav tako v Innsbrucku (naš list je o tem srečanju podrobno pisal).

Načelnik južnotirolske ljudske stranke dr. Silvio Magnago je vztrajal, da se morajo sestanka udeležiti ne le člani strankinega predsedstva, temveč tudi najvidnejši zastopniki opozicije južnotirolske ljudske stranke: dr. Dietl, dr. Benedikter, dr. Brugger, dr. Salsab in ing. Vaja.

V uradnem poročilu o razgovorih je bilo rečeno, da je deželni glavar dr. Magnago najprej poročal o novih privolitvah, ki mu jih je nedavno zagotovil ministrski predsednik Aldo Moro med veliko konferenco južnotirolske ljudske stranke v Bocnu, dalje o vsebini »paketa«, o debati vodstva stranke in o končnem stališču. Po razpravi so pričeli obravnavati način učinkovitih mednarodnih jamstev za izvajanje sprejetih obveznosti, o čemer se razgovori v soboto, 15. aprila, niso zaključili in so se nadaljevali tudi v nedeljo, 16. aprila. V poročilu je nadalje rečeno, da so v razpravo posegli strokovnjaki zunanjega ministrstva in da sta dala zunanji minister dr. Tončič in zvezni kancler dr. Josef Klaus izjavi, ki

v bistvu govorita o važnosti dogovora z Italijo. Ob 19. uri je posvetovanje zaključil deželni glavar Wallnöfer.

Udeleženci posvetovanja so se kaj kmalu dogovorili, da je vsebina »paketa« zadovoljljiva, zedinili se niso glede mednarodnih jamstev, ker predstavniki Južne Tirolske niso sprejeli predlogov zunanjega ministrstva, ki je sporočilo nov načrt za ureditev teh jamstev in pričetek razgovorov z Italijo.

Južnotirolski deželni glavar dr. Magnago je povedal dve novosti, in sicer da so Italijani vključili v »paket« tudi uporabo nemškega jezika ne samo pred sodiščem, temveč tudi v vsch uradih uprave. Glede spornega vprašanja o komisiji šestih, ki naj bi obravnavala morebitne spore glede proračuna pokrajine, pa je Italija dala ustrezna pojasnila. Komisija je namreč sestavljena iz treh Južni Tirolcev, od katerih enega imenuje Rim, in treh Italijanov, ki jih imenuje rimska vlada. Na tak način so menili, da bi v komisiji dejansko popolnoma prevladal Rim, vendar pa so kasneje pojasnili, da mora tudi Južni Tirolec, ki ga imenuje rimska vlada, uživati zaupanje in privolitev političnih predstavnikov nemške jezikovne skupine.

Glede jamstev je na sestanku avstrijsko zunanje ministrstvo ocenilo predloge Južnih Tirolcev za Italijo kot nesprejemljive. Dr. Tončič je v tej zvezi dejal, da se je diplomatski položaj Avstrije bistveno utrdil v zvezi s stališčem južnotirolske ljudske stranke, da sprejme pogajanja ob ustreznih mednarodnih jamstvih. Če bi se namreč sedaj pogajanja razbila, bi bila Italija pred Organizacijo združenih narodov v težavah, saj so vsi pogoji za kompromisno rešitev spora in se Italija samo upira mednarodnemu jamstvu, za kar menijo, da bi Avstrija našla prijateljske države, ki bi vplivale na Italijo.

Bombni atentat na vlak

Medtem ko se je v Innsbrucku v nedeljo, 16. aprila, nadaljevala tajna konferenca, pa

SLOVENC

doma in po svetu

V Argentini umrl slovenski učitelj Martin Mizerit

V Merlu na področju Velikega Buenos Airesa je umrl v petek, 7. aprila 1967 Martin Mizerit, idealni, požrtvovalni slovenski učitelj mladine, ter slovenski mladinski pisatelj.

Njegova smrt ni samo bridka in velika za njegovo družino, ampak za vso slovensko skupnost. Saj je z Mizeritom legel v grob eden največjih idealistov, katerih je vedno manj, do svoje smrti ves predan ljubezni in delu za ohranitev slovenske mladine ter za njeno vzgojo v mednarodnem in krščanskem duhu.

Ljubezen vzgojitelja in mladinskega pisatelja Martina Mizerita do domovine je bila neizmerna. V tej zvezi naj opozorimo na njegov prelep spis »Košček domovine«, v katerem polaga v usta dedek tele besede svojemu vnuku:

„No, glej: ni samo zemlja, kjer smo mi doma, naša domovina. Naša domovina je tudi jezik, ki ga tam govorijo — naš materin jezik. Naša domovina so tudi pesmi, ki odmevajo po naših gorah in dolinah — naše lepe slovenske pesmi. In je naša domovina tudi vera, ki smo jo prejeli od naših prednikov. Vse to in še mnogo, mnogo več je naša domovina... Dokler govorimo naš materinski jezik, dokler prepevamo naše lepe slovenske pesmi, dokler imamo v naših dušah vero naših dedov — vse dotlej nosimo s seboj košček domovine. In — lahko mi verjameš — to je najlepši košček naše domovine.“

Tako je učil rajni Mizerit slovensko mladino. Tako jo je vzgajal v slovenskem narodnem in krščanskem duhu, da bi jo ohranil slovenskemu narodu v svetu.

Svoje mladinske spise je objavljaval pod psevdominom Inc. Dobro bi bilo, da bi se kdo lotil tega dela, da bi jih vse zbral ter izdal v posebni knjigi. Slovenska mladina bi z njo dobila prelepo berilo ne samo za šolo, ampak tudi za življenje.

Tudi Slovenci na pariškem jesenskem salonu

Jugoslavija bo letos prvičkrat sodelovala na pariškem jesenskem salonu, in sicer s 25 slikami in šestimi skulpturami. Seznan udeležencev je znan, na njem so tudi tile Slovenci: Floris Oblak, France Slana, Stefan Planinc, Andrej Jemec, Lidija Osterc, in Peter Černe.

Koncert posvečen 100-letnici rojstva Mateja Hubada

Na povabilo tržaške Glasbene matice je pred kratkim gostoval v Kulturnem domu v Trstu mešani zbor ljubljanske Glasbene matice. Posvečen je bil 100-letnici rojstva Mateja Hubada, skladatelja in dolgoletnega umetniškega vodje ter ravnatelja predvojne ljubljanske konservatorije. Program je obsegal latinske motete, med njimi par Gallusovih madrigalov, nekaj slovenskih umetnih in za konec nekaj narodnih pesmi, vmes pa je zbor zapel še pesmi drugih narodov. Mešani zbor na koncertu je uspešno vodil Igor Lavrič.

Pohvale za oktet Gallus

Atenski glasbeni kritiki so ugodno in pohvalno pisali o koncertu ljubljanskega okteta »Gallus«. Ljubljanski pevci so nastopili pred izbranim atenskim občinstvom in glasbenimi kritiki v neki atenski vili, v slikovitem ambientu arhitekture starih grških hiš, vendar neprikladen za pevske zborovske nastope. Kljub temu pa je ljubljanski oktet s svojimi glasovnimi odlikami in programom žel simpatije in aplavze navzočih. Med svojo nedavno dvanajstdnevno turnejo po Grčiji je oktet »Gallus« priredil osem uspešnih in dobro obiskanih koncertov v Larisi, Volosu, Trikali, Janjini, na otoku Krifu, v Atenah in Kožanih.

je eksplodirala istega dne popoldne štiri kilograme težka TNT (trinitrotoloul = močno razstrelivo) bomba v zadnjem vagonu vlaka, ki je pripeljal iz Avstrije na Brenner. Pri tem je eksplozija hudo ranila železničarja Ferruccio Mercija iz Verone, vendar pa njegovo zdravstveno stanje ni v nevarnosti. Italijanski karabinjerji so ugotovili, da so postavili v zadnji vagon v posodo za smeti na stranišču bombo, ki so jo povezali z urnim vžigalnim mehanizmom. Vagon, v katerem so našli peklenski stroj, je bil v Münchnu in so ga v soboto zvečer priključili brzovlaku München-Rim s skupino drugih vagonov, ki so jih vrnili v Italijo.

Diskusija preko meje v Št. Vidu ob Glini

»Podium« vabil na razgovor o »Umetnosti — ideologiji — razumevanju med narodi«

Pretekli teden se je v starih zidovih šentviškega gradu na povabilo iniciatorja »podija« koroškega pisatelja Lorenza Macka zbralo lepo število diskutantov iz Avstrije in sosednje Slovenije, da bi v skupnem dialogu iskali možnosti še tesnejšega sodelovanja na področju umetniškega ustvarjanja in razumevanja. Kot gostje iz Slovenije so diskutirali: minister dr. Vilfan, dr. Murko kot strokovnjak za obmejna vprašanja, pisatelj in glavni urednik mariborske literarne revije »Dialogi« France Filipič (s svojimi diskusijskimi prispevki, a tudi z izdajo 12. lanskega števila »dialogov«, ki je posvečena v celoti povojni avstrijski literaturi je prav Filipič pokazal uspešne poti sodelovanja), ravnatelj Umetnostne galerije Slovenj Gradec Karel Pečko (ki je prikazal umetniško ustvarjanje Slovenije v posebni razstavi na dvorišču). Kot avstrijski diskutanti so bili predstavljeni: generalni konzul v p. dr. Karl Newole, dr. Kurt Burger-Scheidlin, deželni poslanec dr. Valentin Einspieler, arhitekt dipl. ing. Rudolf Nitsch, občinski odbornik C. F. Peturnig, univ. prof. dr. Josef Matl, za koroške Slovence dr. Valentin Inzko in dr. Franci Zwitner ter Florijan Lipusch; diskusijo je vodil univ. prof. Štanko Hafner.

Ne moremo navajati vseh posameznih diskusijskih prispevkov, ki so bili povsem zanimivi kot odgovori na štiri vprašanja, ki naj bi tematiko konkretizirala: Mednarodna raven umetnosti — naloga manjšine v zblizevanju — angažiranost pisatelja na političnih področjih — duhovna svoboda. Močno so se razvneli duhovi ob vprašanju jugoslovanskega pisatelja Mihajlova, ki

Šesti svetovni dan gledališča

Pred kratkim so po vsem svetu proslavili dan gledališča, dan ki ga vsi gledališki umetniki sveta s svojo kreativno (ustvarjalno) aktivnostjo posvetijo ideji zblizevanja, spoznavanja in krepitve prijateljstva ter ljubezni med narodi.

V preteklih dvajsetih letih je gledališka umetnost veliko storila za širjenje ideje bratstva med ljudmi na vseh delih zemeljske krogle. Gledališka umetnost je začela delovati tudi v najbolj zaostalih deželah, ki so si komaj izborile svojo državno neodvisnost. Hkrati z gospodarskim razvojem pospešujejo v sklopu splošne kulturne dejavnosti tudi gledališko umetnost, pri čemer jim bratsko pomagajo razvitejši države.

Vrhunsko slovensko gledališče, to je ljubljanska Drama, je proslavilo dan gledališča s predstavo »Žeja in lakota« E. Ionesca. Mestno gledališče ljubljansko je povezovalo proslavo šestega svetovnega dne gledališča s počastitvijo petnajstletnice obstoja Mestnega gledališča ljubljanskega in stoletnice Dramatičnega društva. V proslavo 15-letnice dela MGL so pripravili Kreftove »Kranjske komedijante«. Režijsko jih je pripravil avtor sam, osnutke za sceno ing. Ernest Franz, kostume Marija Kobijeva, glasbeni del pa je prispevek Demetrija Žebreta.

Letošnje poslanico za šesti svetovni dan gledališča je napisala velika nemška igralka Helene Weigel, voditeljica Berliner Ensemble in vdova Bertolda Brechta:

MEDNARODNO SPOROČILO

Gledališče in njegove sorodne umetnosti imajo veliko odgovornost do družbe. Naš vpliv na družbo je velik in presega nacionalne meje. Mi vabimo ljudi v gledališče zato, da jim pokažemo podobo stvarnosti v pametni, prijetni in zabavni obliki, in da jim tako pomagamo spoznavati stvarnost. Mi, gledališki ljudje, poskušamo s svojim delom ustvariti na našem planetu vsaj prijetno življenje; to pa pomeni, da moramo ustvariti gledališče za mirno sedanjost in bodočnost prijateljskega sodelovanja, v katerem bo človek človeku tovariš. V letu 1967 pošiljamo to sporočilo vsem gledališčem sveta. To sporočilo zahteva od umetnosti opredelitev, za katero je Brecht predvidel naslednje alternative:

»V tej dobi opredelitev se mora opredeliti tudi umetnost. — Le-ta lahko postane orodje manjšine, ki narekuje usodo in zahteva slepo verovanje; ali pa se tako poveže

ga je vnesel v debato nekoliko zaletavi beljaški pisatelj Humbert Fink. Vendar pa se je izkazalo, da je med Avstrijci in sosedji iz Slovenije mnogo skupnih gledanj na umetniško problematiko. Zdelo se nam je, da želi pisatelj Humbert Fink zidove, ki jih vidi med sabo in vzhodnoevropskimi pisatelji. Prav meja z Jugoslavijo, tako je bilo od več strani poudarjeno, je odprta tudi umetniškim tokovom. Atmosfera razgovorov je bila prav zaradi spornega vprašanja duhovne svobode ob zaključku slab-

Poganski in krščanski karantanski knezi v slovenskem slovstvu

Ob 1200-letnem jubileju slovenskega pokristjanjenja se živo zamišljamo v slovensko davnino. Takrat je še obstajala slavna karantanska kneževina, ki so ji vladali domači koroški vladarji, karantanski knezi. Karantanska kneževina se omenja že za časa prvega znanega kneza Valuka v prvih desetletjih 7. stoletja, v času, ko je »frankovski trgovec« — strateg Samo ali Samoslav, znan kot »kralj« Samo, osvobodil vse zahodne Slovence od Baltskega morja do Karantanije obrskega tlačanstva in jih organiziral v veliko srednjeevropsko zvezo slovanskih kneževin. Tej zvezi so se priključili tudi karantanski Slovenci s svojim vladarjem knezom Valukom. Proti Samovi zvezi slovanskih kneževin, ki pa so še vse bile poganske, je frankovski kralj Dagobert organiziral protizvezo krščanskih Frankov, Alemanov, Sasov, Bavarcev in Langobardov in Slovence z močno vojsko napadel. Toda vojna sreča je bila na slovanski strani. Dagobertova vojska je bila poražena pri Wogatisburgu ali pri Uhoštu na sedanjem češkoslovaškem leta 731. Edino Langobardi so imeli v spopadu s Slovenci uspeh in jim vzeli Ziljo do Meglarji pri Podklostru. V tej dobi pa se omenja že prvi poskus krščanskega misijona pri karantanskih Slovencih. Na dvor kneza Valuka na Krnskem gradu je prispel potujoči škof sv. Amand. Kako je oznanjal krščansko blagovest na slovenskem dvoru, ni znano. Bržčas po kakšnem keltskem duhovniku domačinu, ki je znal slovenski. Uspeha ni bilo nobenega, ker je sovraštvo med poganskimi Slovani in krščanskimi Franki in njihovimi zavezniki bilo prav strupeno, predvsem zaradi Dagobertovega napada.

V tej dobi so Slovenci in drugi Slovani živeli med dvema ognjema. Na zahodu so jim pretili sovražni jim Franki s svojimi zavezniki, na vzhodu pa divji poganski Obri, ki so tisti čas, zlasti za cesarja Herakleja (610—640), resno ogrožali krščanski Bizanc ali Carigrad. Slovenci pa so imeli sovražnike tudi še na jugu Langobarde.

Ta pestra in razgibana doba je dala snov za stvaritev velikega literarnega teksta, drame v petih dejanjih, pisatelju prof. dr. Metodu Turnšku. Leta 1959 je v Celovcu

z večino in izroči usodo v njene roke. Umetnost lahko prinese človeku strup, iluzije in magično moč. Umetnost lahko poveča neznanje ali pa poveča znanje. Umetnost se lahko združi s silami, katerih moč se izraža v rušenju ali pa s tistimi silami, katerih udejstvovanje je drugim v pomoč.

GLEDALIŠČE V CELOVCU

PETEK, 28. aprila ni predstave! — SOBOTA, 29. aprila, ob 19.30: Tosca, opera Giacomo Puccinija. — NEDELJA, 30. aprila, ob 15. uri: Peripherie. — SREDA, 3. maja, ob 19.30: Peripherie. — ČETRTEK, 4. maja, ob 19.13: Glückliche Reise (Srečno potovanje), opereta Eduarda Künnekeja — premiera.

POPRAVEK

V našem listu št. 16 (20. 4. 1967) se je v članku »Uspel koncert Zavoda za glasbeno in baletno izobraževanje Ljubljana« vrnila groba napaka. V 13. odstavku spodaj se mora stavek pravilno glasiti: »V njem prevladujejo pihala in čelesta (vrsta klavirja), katere dvogovor s klavirjem vodi v popolno umiritev glasbenega toka.« (Op. uredništva)

ša kot ob začetku. Čeprav ne moremo pritrditi mnenju, da se je na novo razvnela »hladna vojna«, moramo vendar ugotoviti, da so bile nekatere formacije preostre. Zanimivo je, da sporni ton ni bil vnesen s strani politikov (ki gotovo bolj obvladajo umetnost diplomatske izmenjave mnenj), ampak s strani pisatelja. Težava teh razgovorov je tako bila na eni strani v velikem številu na podiju zbranih diskutantov, na drugi strani pa v raznoličnosti udeležencev. Tako je tudi razgovor pokazal, da bi nadaljevanje razgovora v Sloveniji — kakor je bilo nakazano — naletelo zaenkrat še na velike težave.

V tem, da je sosed spoznal mnenje sosedu, pa je prav gotovo velik pomen te devede prireditve v okviru šentviškega podija. Takih razgovorov pred leti še ne bi moglo biti.

Dr. R. V.

Sodobni kulturni

portret

Slavko Jenevski

Povojna makedonska književnost je v borih dveh desetletjih prešla cela književna obdobja: od folklorne k narodnemu romantizmu in preko raznih oblik realizma do najnovejših evropskih modernih struj. Intenzivno prizadevanje, da bi premostili stoletja, je rodilo množico književnih del z zanimivo izvirno vsebino in raznovrstnimi oblikami. Iskanje v vse smeri pa je počasi utiralo pot k neznanim sferam duha in ustvarjanja, posledica tega pa so bila tehtna odkritja in najvišji dosežki s sodobnimi pretenzijami.

Za tak lep razvoj se mora makedonska književnost zahvaliti več ustvarjalcem različnega hotenja in daru. Vendar ne bi bila to, kar je, brez bujne ustvarjalne narave Slavka Jenevskega (rojen leta 1920 v Skopju) in njegove aktivne prisotnosti v vseh njenih razvojnih stopnjah na številnih področjih. Saj je deloval in še deluje kot sodelavec ali urednik vrste književnih časopisov in revij kot pesnik, pripovednik, romanopisec, mladinski pisatelj, potopisec in scenarist. V njegovem umetniškem razvoju se najlepše zrcalijo vsi bistveni tokovi in značilnosti sodobne makedonske literature.

Jenevski se je najprej pojavil s tem, kar je njegovo bistvo: kot pesnik. Pisati je začel v narodnoosvobodilni borbi. Motive, ki so ga navdahnili, da se je uprl suženjstvu in se odprl želji po svobodi, je objavil v svoji prvi pesniški zbirki »Krvava orglica« (1945). Že od vsega začetka je napovedal nemirno pesniško kri in dramatičen stih.

Kot drugi književniki je tudi on pozdravil svobodo z vzhicnim zanosom in idealizacijo novega življenja. Pesmi iz tega obdobja je objavil v zborniku »Proga mladosti« (1947) in v zbirki »Pesmi« (1950). Prežete so z ljubeznijo do zemlje, vzhicem nad človekom in z vero v bodočnost. Tudi tu se je odlikoval z močno emocijo in krepkimi podobami v dinamičnem ritmu.

V naslednji zbirki »Lirika« (1952) pa že odkriva svoje intimne rane, ki mu jih je prizadejal osebni upor in travme — posledice žrtvovanja in odrekanja.

Najpopolneje pa odkriva svoje lirične svetove v bogati zbirki »Kruh in kamen« (1957). Simbolika teh dveh primarnih besed označuje celotno življenjsko linijo njegove pesniške osebnosti.

Slavko Jenevski se nam v vsej svoji poeziji predstavlja kot močna osebnost z izvirno raznolikostjo: zdaj je uporen svobodnjak in tragičen izobraženec, zdaj razuzdan potepuh in liričen sanjač obenem. Prirojeni pesniški nemir izraža v različnih, pogosto nasprotnih razpoloženjih: idiličen zanos poleg črne žalosti, gnevne groznje zraven grenkega humorja, groteska, ki orosi oko, in burlesken smeh. V sodobni makedonski poeziji se odlikuje kot najbujnejši lirski temperament.

Tvorno in aktivno pa se udejstvuje tudi v prozi. S samosvojo rastjo in obsesnim literarnim delom se uvršča med najvidnejše makedonske pripovednike.

Kot prozaist je nastopil z biografsko povestjo »Ulica« (1950). 1952 je napisal prvi makedonski roman »Vas za sedmimi jeseni«. 1955 je sledila zbirka novel »Klovni in ljudje«. Novi literarni tokovi so botrovali prvemu delu bodoče trilogije, modernemu pesniškemu romanu z naslovom »Dve Mariji« (1956). Drugi del te trilogije »Meščnik« je izšel 1959. Še večji ustvarjalni polet je Jenevski dosegel v romanu iz vojnih časov »Bolečina in sovraštvo« (1964). V vseh teh treh tekstih se Jenevski poslužuje moderne oblike romana. Vendar tudi v prozi ostaja izrazit poet.

Napisal pa je tudi zanimiv potopis s svojega potovanja po Afriki in Aziji »Grenke legende«. Razen tega je napisal nekaj zbirsk pesmi in lirične proze za otroke.

Zaradi izredno plodne ustvarjalne moči in vsestranosti se Slavko Jenevski uvršča med vidne literarne osebnosti v jugoslovanskem merilu. Nekatera njegova dela so prevedli v ruščino, češčino, poljščino, turščino, madžarsčino, italijanščino, nemščino, angleščino in v esperanto. V slovenščino je prevedenih nekaj njegovih pesmi, na primer »Pesem vojaka dva metra pod zemljo«, »Smeh samotnega razbojnika«, »Brodolome« in druge.

— Kr.

Mogočna kulturna prireditev koroških Slovencev

(Nadaljevanje s 1. strani)

potem moramo reči, da se razvija življenje manjšine v ugodnejših pogojih in okoliščinah kot kdaj koli prej.

Tako nočemo zmanjšati naklonjenosti države in dežele, v kolikor je prišla do izraza v uresničitvi te ali one želje in zahteve slovenske manjšine na Koroškem. Priznamo, da je bilo marsikaj storjenega v dobro

Pri nas na Koroškem

GRAŠKI SPOMLADANSKI SEJEM OD 29. APRILA DO 7. MAJA:

Avstrijski železarski in gradbeni sejem

V četrtek, dne 20. aprila, je vodstvo graškega sejma priredilo v Celovcu tiskovno konferenco, na kateri je referent dr. Franz Kager podal zgoščen pregled o spomladanskem sejmu, ki bo trajal od 29. aprila do 7. maja. Kakšen pomen mu pripisujejo, priča tudi dejstvo, da bo letošnji spomladanski sejem otvoril sam avstrijski zvezni kancler dr. Josef Klaus.

Dr. Kager je v svojem referatu dejal, da je graški sejem tista gospodarska ustanova, ki od leta do leta močnejše krepi osebne in gospodarske stike med Avstrijo in Jugoslavijo, kajti Jugoslavija je že enajst let zastopana na sejmu s svojim največjim paviljonom.

Na letošnjem spomladanskem sejmu bo sodelovalo 523 tvrdk iz 28 tujih dežel, torej 5 več kot lani. Nove države so: Grčija, Irska, Portugalska, Romunija, Južna Afrika in kneževina Lichtensteinska. Domači trg pa je zastopan s 1068 razstavljalci. Skupaj bo na letošnjem spomladanskem sejmu zastopanih 1591 podjetij.

Graški sejem je v Avstriji edino gospodarsko razstavišče, na katerem je zastopana železarska industrija v polnem obsegu. Na njej je moč videti bogat prerez avstrijske železarske proizvodnje z njenimi po vsem svetu znanimi specialnimi izdelki. Pred dvema letoma je dobilo na graškem razstavišču tudi gradbeništvo svoje mesto in opravičuje s tem naziv »avstrijski železarski in gradbeni sejem«. Na razstavnih površini dvanajst tisoč kvadratnih metrov ima obiskovalec sejma priložnost videti: najsodobnejše gradbene stroje, orodje in gradbeni

material; tu je udeleženih preko 100 tvrdk. Da bi povečali prodajno moč gradbenih izdelkov, so razposlali v Avstriji in v Slovenijo in Hrvaško preko 30 tisoč vabil in to v nemškem, slovenskem in hrvaškem jeziku. Zanimivo je omeniti pri tem, da znajo vsakoletne potrebe po gradbenih strojih samo v Avstriji okoli ene milijarde šilingov, kar kaže, da polaga graški sejem tej industrijski veji izredno velik pomen.

Višek na poljedelski razstavi bo jubilejna razstava štajerskega rumenega plemenskega goveda ob 60-letnici obstoja štajerske živinorejske zveze rumenega goveda. Njeno geslo bo »Mlečna pasma z najboljšim mesom«.

Ponudbe za tujski promet

Tujski promet se je v zadnjih letih lepo razvil, pri čemer se je prerinila zvezna de-

(Dalje na 5. strani)

Rožanki sta deklamirali Foto: Domanjko

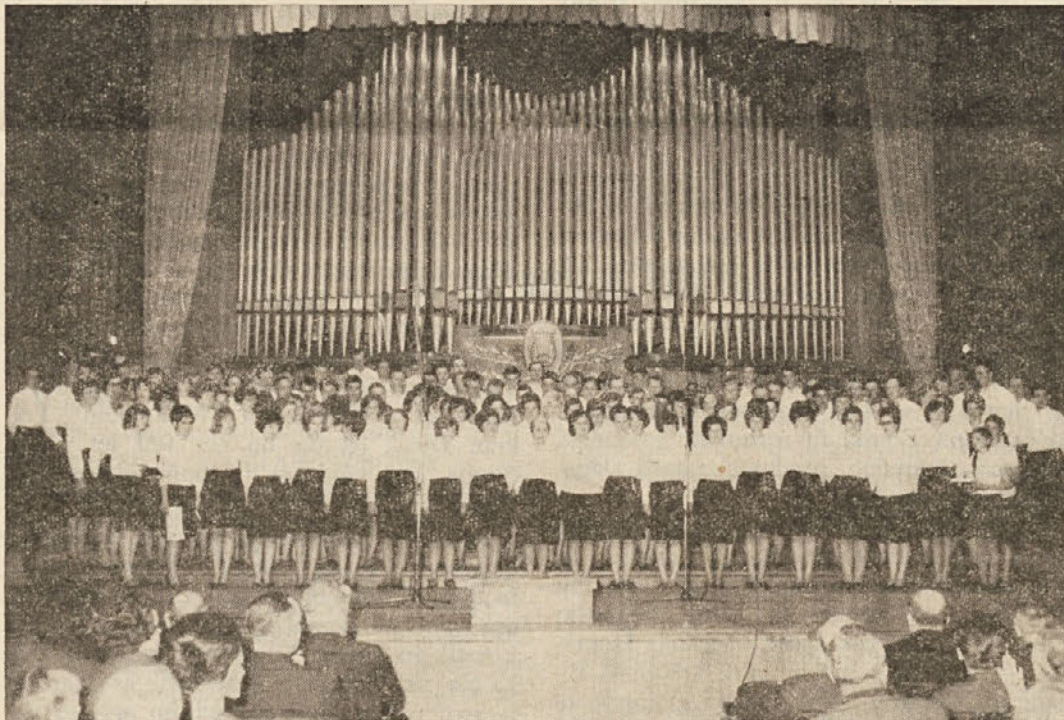
koroškim Slovencem. Ako iznašamo kljub temu na današnji dan resne pomisleke glede načina reševanja manjšinskih vprašanj, potem zaradi tega, ker hočemo svariti pred sklenitvijo zakonov o uradnem jeziku in dvojezičnih napisih, s katerimi bi manjšina ne mogla soglašati in ki ne bi bili v skladu s določili in z duhom državne pogodbe. To si upamo trditi o manjšinskem šolskem zakonu, po katerem moramo koroški Slovenci prijavljati svoje otroke k slovenskemu oziroma dvojezičnemu pouku. Državna pogodba ne govori nikjer o kakikoli prijavi, temveč le o pravici do osnovnega pouka v slovenskem jeziku. Dokler tej zahtevi ni ugodeno, tako dolgo državna pogodba v tej točki ni uresničena, tako dolgo tozadevno ne more biti govora o kakem pristanku manjšine na dosedanje šolsko ureditev.

Seveda pa bi nam najboljša zakonska ureditev ne pomagala nič, ako se ne bi vedno zavedali, da je v vsaki manjšini življenjske moči le toliko, kolikor je ta v vsakdanjem življenju predstavlja s svojim narodnim delom. Zato več izseljenskega duha v naše vrste, duha, ki je v najtežjih okoliščinah branil in uveljavljal slovensko miselnost, več tiste borbenosti in odpornosti v naše vrste, ki je bila last številnim rodovom pred nami, več spoštovanja do žrtev onih, ki niso več doživeli dneva svobode, a so vanjo verovali in bi jo izpolnili, če bi jo dočakali, z neomejenim narodnim idealizmom.

Doba, v kateri živimo, je velika. Odpira nam vse možnosti. Vendar bodo mojštrile bodočnost le osebe in narodi z vztrajno voljo do dela, le osebe in narodi, ki si bodo

Slike o spominski prireditvi dobite v pisarni Krščanske kulturne zveze. Cena slike 9.— šilingov.

sicer znali zagotoviti solidne materialne pogoje za življenje, a se bodo pri tem zavedali, da odloča o biti ali ne biti kakega naroda njegova kulturna, njegova duhovna moč. Kultura pa se začne pri spoštovanju materinega jezika. Dajmo mu spet veljavo v naših družinah, v medsebojnih odnosih, v šolah, v uradih, v javnem življenju, v naših pesmih, igrah, v pisani besedi, v deželi in državi. Biti Slovenec pomeni: pripadati mlademu narodu z visoko kulturo. To nas

Del pevcev in pevk na odru velike dvorane Doma glasbe v Celovcu Foto: Domanjko

obvezuje. Tudi kot manjšina smo soodgovorni za njeno rast. Življenje iz močnih korenin, iz široke kulturne dejavnosti, nam bo olajšalo tudi uveljavljanje naših zahtev napram predstavnikom državnih oblasti.

Pretekli teden je sprejel zvezni kancler dr. Josef Klaus predsednika Narodnega sveta koroških Slovencev in Zveze slovenskih organizacij na informativni razgovor v parlamentu na Dunaju. Ob tej priliki je podaril kancler Klaus željo avstrijske vlade po vestni izpolnitvi določil državne pogodbe. Hkrati je kancler Klaus sporočil, v kakšnem okviru namerava nadaljevati razgovore s predstavniki koroških Slovencev glede realizacije člena 7 državne pogodbe.

Te razgovore bo olajšalo naše dosedanje lojalno zadržanje do južnotiroškega vprašanja, dobri avstrijsko-jugoslovanski odnosi, naše zaupanje v iskrenost Klausove politike ter pripravljenost koroške deželne vlade po stvarni in pravični ureditvi manjšinskega vprašanja v deželi.

Tako se razvija manjšinsko vprašanje v smer, ki upravičuje — kljub težavam in oviram — optimističen pogled v bodočnost.

Svoboda in pravico si je treba priboriti

Predsednik Zveze slovenskih organizacij dr. Franci Zwitter se je spomnil v svojem govoru velikih žrtev, ki jih je doprinal

slovenski narod med drugo svetovno vojno. »Prav tako,« je dejal, »pa se moramo zavedati, da se je treba za vse te pridobitve in pravice vsak dan znova boriti! Ne smemo privoliti, da bi nas po poskusu naše likvidacije pred četrto stoletjem potom sile sedaj poskušali likvidirati potom navidezno demokratskega sredstva tako imenovanega ugotavljanja manjšine.

Kakor so pred 25 leti točno in jasno vedeli, kje živi naše ljudstvo in ga preganjali točno po zgodovinski narodni meji, tako tudi danes ne more biti nikomur neznano, kje živimo!

Kakor so pred več kot desetimi leti točno vedeli, kje so okraji s slovenskim in mešanim prebivalstvom, tako tudi danes o tem ne more biti dvoma!

»Resnična, demokratična poprava škode zahteva priznanje in uresničenje pravic, ki smo si jih priborili,« je dejal dr. Zwitter. »Zahtevamo samo zagotovitev našega obstoja, naše svojstvenosti in pospeševanje potrebnega kulturnega in gospodarskega razvoja!

Samo to in nič več, kakor je to zagotovljeno v členu 7 državne pogodbe in v številnih točkah naše ustave.

Spominska prireditev koroških Slovencev je utrdila v nas prepričanje, da smo na pravi poti ter da je v vztrajnem delu bodočnost.

OBJAVA

V proslavo 10. obletnice obstoja Državne gimnazije za Slovence priredijo dijaki v nedeljo, 28. maja 1967, ob 14.30 v Delavski zbornici v Celovcu slavnostno akademijo. Istočasno bo tudi razstava ročnih del in risb.

Vstopnice za akademijo dobite v šolski pisarni.

Prijave za 1. razred gimnazije so ustne v pisarni ali pa pismene na naslov: Direktion des Bundesgymnasiums für Slowenen in Klagenfurt, 9020 Klagenfurt, Lerchenfeldstraße 22.

Potrebni dokumenti so:

1. Rojstni list.
2. Spričevalo 4. šolske stopnje ljudske šole.
3. Dokaz avstrijskega državljanstva.
4. Popis učenca pošlje vodstvo ljudske šole neposredno na ravnateljstvo gimnazije.

Sprejemni izpiti za 1. razred so prvi dan velikih počitnic, to je v soboto, 8. julija 1967, ob 8. uri zjutraj na šoli.

Sprejemni izpit za 1. razred obsega slovenščino, nemščino in računstvo in sicer za 4. šolsko stopnjo predvidena snov.

V zadevi vstopa v višje razrede pa je nujno potreben osebni razgovor z ravnateljem šole.

Ravnateljstvo

SELE

V tretje gre rado, pravi pregovor. Tudi nesreči se rade pridružijo še druge. To mora okušati sedaj Uznikova družina.

Pred dvema mesecema je izgubila očeta, gospodarja Janka Olipa. Za gospodarstvo je bilo dobro, da je bil že dolga leta pri

MAŠNO VINO pri Kristijanu BREZNIKU, Celovec, Viktringer Straße 5, tel. 22 51.

hiši hlapec Janez Pegrin, mutast sicer, a razumen, skrben in delaven. V soboto, 15. aprila pa se je ponesrečil. S traktorja je padel na glavo, zadobil poškodbe na glavi in si pretresel možgane. Zdravijo ga v deželni bolnici. Teden nato pa so morali tja odpeljati devetletno hčerko Marijo zaradi akutnega vnetja slepiča. Bil je že skrajni čas, zato so jo zdravniki takoj operirali.

Želimo obema, da se kmalu ozdravljena vrneta med domačo družino.

BILČOVŠ

Bilčovski otroci vabijo na proslavo materskega dne v nedeljo, 7. maja, ob 14.30 (pol treh) popoldne in ob 19.30 (pol osmih) zvečer v dvorani pri Miklavžu.

Na sporedu bo petje, deklamacije in tri krajše igre.

ZAHVALA

Po nedeljski spominski prireditvi, s katero smo se koroški Slovenci ob 25. obletnici izseljevanja slovenskih koroških družin dostojno spomnili usodnih dni v zgodovini našega ljudstva, čutimo potrebo, da se zahvalimo vsem, ki so kakorkoli prispevali k zelo lepemu poteku te prireditve.

Zahvala velja zlasti pevovodjem gg. Foltiju Hartmanu, Tomažu Holmarju, dr. Antonu Feinigu in Vladimiru Prušniku, vsem pevkam in pevcom Slovenske prosvetne zveze, Zveze pevskih društev ter dijakinjam in dijakom za recitacije.

Pripravljalni odbor

RADIO CELOVEC

SLOVENSKE ODDAJE

NEDELJA, 30. 4.: 7.30 Duhovni nagovor. S pesmijo in glasbo pozdravljamo in voščimo. — PONEDELJEK, 1. 5.: 7.30 Lavretanske litanije Matere božje (Posnetek z jub. romanja kor. Slovencev v celovško stolnico leta 1966) — TOREK, 2. 5.: 14.15 Poročila, vreme, objave. Športni mozaik. Cerkev in svet. — SREDA, 3. 5.: 14.15 Poročila, vreme, objave. Kar želite, zaigramo. — ČETRTEK, 4. 5.: 7.30 Našim mamicam k njihovu dnevu: Sirota Jerica. — PETEK, 5. 5.: 14.15 Poročila, vreme, objave. Od petka do petka po naših krajih in pri naših ljudeh (Domače novice). Maurice Ravel: Pet grških narodnih pesmi. Poje Mitja Gregorčič, tenor; klavir: prof. Marjan Lipovšek. Slovenska ljudska univerza (8.) — SOBOTA, 6. 5.: 9.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca.

Zidajte zdravo - zidajte z

žgano opeko!

Zid iz žgane opeke „diha“, drži toploto in izolira proti vročini, mrazu in ropotu

Avstrijski železarski in gradbeni sejem

(Nadaljevanje s 4. strani)

žela štajerska močno v ospredje. Povpraševanje tujih turistov za to deželo je veliko, posebno še zaradi zmernih cen.

Odkar so v Jugoslaviji sprostili tujsko-prometno gospodarstvo in hkrati olajšali prehode preko meje v Avstrijo, se je število jugoslovanskih kupcev investicijskih dobrin za tujski promet skokoma povečalo.

Razstava pohištva

Graški spomladanski sejem 1967 bo nudil s svojo največjo alpsko razstavo pohištva vsem obiskovalcem sejma prvi izbor hišne opreme. V dveh dvonadstropnih halah bo imel obiskovalec možnost izbiri med domačim in inozemskim pohištvom za svoj dom, stanovanje, gostilno, restavracijo ali hotel.

Vse za gospodinjo

Podobno kot je na področju izdelkov in blagovnega posredovanja, kaže tudi gospodinjstvo izredno močno stremljenje po raz-

(ravnijo) je — kot kaže izkušnja — močno narasla tudi potrošnja denarja za našega otroka. Razstavo »Vse za otroka« so vpeljali leta 1965. V lastni hali (tam je bila prej vinska razstava) razstavljajo vse za otroka. Medtem ko je bil poudarek otroške razstave 1965 na njegovi obleki, leta 1966 pa na otroški sobi (pohištvo), je tokrat v ospredju »otroška higiena in prehrana«.

Vinska razstava

Končno predstavlja pravo privlačnost (atrakcijo) graškega velesejma mednarodna vinska pokušnja, za katero je sejmsko vodstvo pripravilo poseben grad — Altaler Schloß — gradnja le-tega sega v 14. stoletje. Vina iz Jugoslavije, Madžarske, Južne Tirolske, Francije, Grčije, Nemčije in Avstrije vabijo na pokušnjo ne samo trgovce in gostilničarje, ampak tudi ostale obiskovalce sejma.

Z dobro reklamo raste pomen graškega sejma

Če je bil graški jugovzhodni sejem pred nekaj leti dogodek gospodarski krajevnega značaja, je medtem dobil mednarodni pomen, kajti krog razstavljalcev dandanes ne obstoji le iz Avstrijcev. Poleg reklame v Nemčiji, Švici in Italiji, je vodstvo sejma pričelo s pojačeno reklamo tudi v Jugoslaviji, zlasti, ko je naša sosedja v zadnjem času sprostila tujski promet. Uspeh te propagandne reklame se je pokazal ugodno že lani, saj je leta 1966 obiskalo graški spomladanski in jesenski sejem okoli 100 tisoč interesentov iz Slovenije in Hrvaške. Graški sejemski krogi so sprva menili, da gre do ti obiskovalci le na izlet v Gradec, a se je kmalu izkazalo, da so ti tudi kar dobri kupci. Kupovali so predvsem: male poljedelske stroje, kozmetično blago, gospodinjske stroje in stroje za tujski promet. Kot je povedal na tiskovni konferenci dr. Kager, so letos razširili reklamo tudi na Bosno in Hercegovino ter da so tam gospodarski krogi pokazali veliko zanimanje za graški sejem.

VABILO

Gojenke Gospodinjske šole iz št. Jakoba v Rožu bodo gostovale v igro »PRIŽGALA JE LUČ«, 4. maja, ob pol 11. uri dopoldne v farni dvorani v Selah.

Istega dne ponovijo igro na Radišah ob 15. uri popoldne v farnem domu.

Vsi od blizu in daleč, prisrčno vabljeni!

dionalizaciji. Tako je v lastni veliki razstavi hali, ki jo je graški velesejem postavil šele lani, osredotočen večji del tehničnih gospodinjskih izdelkov, ki ne zanimajo le gospodinjo, ampak tudi gostinske obrate.

Ta razstava prinaša ponovno mnogo novosti iz domačega in tujega trga, za katero pa se močno zanimajo v zmerom večjem številu posebno jugoslovanski obiskovalci.

Posebna razstava »Vse za otroka«

Z naraščajočim življenjskim standardom

VABILO

Oglejte si razstavo ročnih del in kuharskih izdelkov v ŠT. RUPERTU PRI VELIKOVČU v nedeljo, 30. aprila 1967, od 8. ure naprej.

Odrska prireditev za oddaljene goste bo ob 13.30 in za bližnje ob 16. uri.

Prisrčno Vas vabijo

gojenke gospodinjskega tečaja

Adenauerjev pogreb

V torek zvečer so v Rhöndorfu slovesno položili k zadnjemu počitku zemeljske ostanke pokojnega prvega kanclerja Zahodne Nemčije dr. Konrada Adenauerja. Pogreba sta se udeležila ameriški predsednik Johnson in francoski predsednik de Gaulle, dalje dvanajst vladnih vodij, med njimi avstrijski zvezni kancler dr. Josef Klaus in 20 zunanjih ministrov. Državni pogreb pa je na televizijem ekranu gledalo okoli 400 milijonov ljudi. (Glej podrobno poročilo o Adenauerjevi biografiji na 2. strani.)

Smrt sovjetskega kozmonavta Komarova

Polkovnik Vladimir Komarov, ki je z vesoljsko ladjo »Sojuz 1« (Zveza 1) poletel v vesolje, je ob zaključku poleta skozi vesolje tragično umrl.

Vesoljsko ladjo »Zveza 1« so izstrelili v nedeljo, 23. aprila, ob 3.35. Uspešno se je vključila v tir. Najbližja Zemlji je bila na višini 201 kilometer visoko, najdalj od Zemlje pa na višini 224 kilometrov. Po tem tiru je Komarov vodil ladjo dalj kot 24 ur. Preizkušal je njene lastnosti in obveščal o

izsledkih upravo za veselje na tleh. O njegovem poletu niso po radiu in televiziji poročali nič podrobnejšega, kar je pomenilo, da gre sedaj za doslej najtežji vesoljski predmet.

Smrt vesoljca Komarova utegne zavreti preizkušnje nove serije sovjetskih vesoljskih ladij, vrste »Zveza«, o katerih pravijo, da so leteča stanovanja.

Vojaška diktatura v Grčiji

V Grčiji je vojska minuli petek prevzela vso oblast zaradi ogrožanja notranje varnosti. To se je izvršilo z vednostjo kralja, ki je hkrati podpisal odlok, ki ukinja nekatere člene ustave.

Malo po polnoči je vojska zasedla strateške točke glavnega mesta Aten, na cestah so se pojavili tanki in oklopna vozila, streljali pa so pretrgali nočno tišino. Po radiu so prebrali kraljev razglas, v katerem je bilo rečeno, da je dal vojski nalog, naj prevzame vso oblast, da bi očuvala deželo pred notranjo nevarnostjo.

V soboto zvečer je atenski radio javil, da je kralj zaupal sestavo nove vlade državnemu pravniku Konstantinu Koliasu. Tako je samo ministrski predsednik civilist, vsi drugi ministri so vojaki. Novi premier je

Hier können Sie in den neuen Ford Taunus 12 M hineinschauen. Und sehen, was dabei für Sie herauskommt.

Mehr Sitzkomfort, zum Beispiel. Weil der Innenraum sehr groß ist. Und weil es keinen Kardantunnel gibt.

Oder: mehr Sicherheit. Der V-Motor — jetzt mit 1300 ccm um 10 PS stärker — sitzt vorne. Und der Antrieb auch. Der Ford Taunus 12 M zieht Sie auch bei Regen oder Schnee oder Seitenwind sicher durch jede Kurve.

Wie gut die Federung mit McPherson-Federbeinen ist, zeigt Ihnen am besten eine Probefahrt.

Ford Taunus 12 M: S 44.650,—

Ford Ein Ford hält Wort
Ford Motor Company (Austria) KG

Ford Autohaus Kaposi & Co. KLAGENFURT, Villacher Straße 51, Telefon 71251 Herrengasse 10, Telefon 70122

izjavil, da je nastop vojske odločil v korist grškega ljudstva. Nadalje je dejal, da rezultati prihodnjih volitev (te bi se morale vršiti 28. maja) ne bi prinesle koristi in niti koristne uprave za interese države.

Takoj po vojaškem udaru so aretirali predsednika vlade Kanellopoulosa, bivšega premiera Papandreoua in druge politične osebnosti. Atenski radio je sporočil ukrepe, ki jih določa kraljevi odlok o obsednem stanju. Vsakdo je lahko brez poprejšnjega pridržanja aretiran, ne da bi se ozirali na dosedanje zakonske določbe. Trajanje aretacije ni podvrženo nobeni omejitvi.

Televizija Ljubljana

SOBOTA, 29. aprila: 9.40 TV v šoli — 17.55 TV obzornik — 18.15 Vsako soboto — 18.30 Zaplešite z nami — III. oddaja — 19.02 Rezerviran čas — 19.15 Človek in kultura — 19.45 Cikcak — 20.00 TVD — 20.30 Poleti, ki se jih spominjamo — serijski film studia Beograd — 21.30 Serijski film — 22.20 Rezerviran čas — 23.20 Zadnja poročila.

NEDELJA, 30. aprila: 9.25 Poročila — 9.30 Neznani kraji — ponovitev — 10.00 Začetek avtomobilskih dirk — 10.15 Kmetijska oddaja — 11.00 Operna scena — ponovitev — 11.30 Kalejdoskop — ponovitev — 11.50 Serijski film za otroke — 12.00 Nedeljska TV konferenca — 13.00 Avomobilske dirke (do 14.00) — Ponavljamo za vas — 17.05 Poročila — 17.10 Serijski film — 18.00 Karavana — 18.30 Narodna glasba — 19.00 Smoki — serijska mladinska igra — 19.54 Medigra — 20.00 TVD — 20.45 Cikcak — 20.50 TV drama — 21.50 TV magazin — 22.50 Propagandna oddaja — 22.00 Zadnja poročila.

PONEDELJEK, 1. maja: 10.00 Prvomajska čestitka in poročila — 10.15 Revolucionarna poezija —

10.45 Koncert pihalnega orkestra LM Ljubljana — 11.30 Otroška prireditve v Zadru — 12.45 Posnetek prvomajske parade v Moskvi — 14.00 Narodna glasba — 14.30 športno popoldne — 15.30 Speedway v Crikvenici — prenos — 17.00 Risanke — 17.30 Mali svet — oddaja za otroke — 18.00 Rezerviran čas — 18.15 Tedenski športni pregled — 18.45 Rezerviran čas — 19.10 Mednarodni zabavni spored — 19.54 Medigra — 20.00 TVD — 20.45 Mednarodni zabavni spored — 23.05 TVD.

TOREK, 2. maja: 13.35 Poročila — 13.40 Mednarodni zabavni spored — 16.45 Risanke — 17.00 TV pregled (šiptarski) — 17.30 Poročila — 17.40 Pesmi borbe in dela — 18.10 Glasbena oddaja — Tito, grad — 18.40 Živa pričevanja — reportaža — 19.10 Zabavno glasbena oddaja — 19.40 Propagandna oddaja — 20.00 TV dnevnik — 20.30 Celovečerni film — 22.00 Iz del Iva Andrića — 22.20 Poročila.

SREDA, 3. maja: 9.40 TV v šoli — 10.35 Angleščina — 11.00 Osnove splošne izobrazbe — 14.35 TV v šoli — ponovitev — 15.20 Angleščina — ponovitev — 15.55 Osnove splošne izobrazbe — ponovitev — 16.40 Nogomet Jugoslavija : ZR Nemčija — 17.30 TV obzornik — 17.45 Nadaljevanje prenosa — 18.30 Tisočkrat zakaj — oddaja za otroke — 19.15 Reportaža — 19.30 Mozaik kratkega filma — 20.00 TV dnevnik — 20.30 Cikcak — 20.37 TV drama — 21.35 Jazz festival na Bledu — 22.00 Zadnja poročila.

ČETRTEK, 4. maja: 9.40 TV v šoli — 11.00 Angleščina — 11.30 Glasbeni pouk — 14.50 TV v šoli — ponovitev — 16.40 Glasbeni pouk — ponovitev — 17.05 Poročila — 17.10 Tiktak: Pajac — 17.25 Slike sveta — 17.55 TV obzornik — 18.15 Kalejdoskop — 18.5 Gostje našega studia — glasbena oddaja 19.00 Dežurna ulica — 19.40 Cikcak — 19.54 Propagandna medigra — 20.00 TV dnevnik — 20.30 Aktualni razgovori — 21.10 Tekmovanje sedanjih glasbenih šol — 22.10 TV dnevnik.

Drugi rojaki - dobrotniki in prijatelji!

Prisrčno vas vabimo, da si ogledate kulturno prireditev in razstavo, ki bo ob zaključku Kmetijsko-gospodinjske šole v št. Jakobu v Rožu, v nedeljo 7. maja.

Razstava in kulturna prireditev bo letos zaradi prizidave v prostorih novega farnega doma v št. Jakobu.

Razstavo kuhinjskih izdelkov, šivanja in ročnih del, si lahko ogledate že v soboto, 6. maja, popoldne in v nedeljo, 7. maja, do 16. ure.

Kulturna prireditev se začne ob 14. uri za oddaljene goste, zvečer ob 19. uri pa za št. Jakob in okolico.

Pričakujejo vas gojenke in sestre.

—26. oktober

—Državni praznik upanja

Šele tri leta je od tega, odkar obhaja avstrijska republika, ki bo v prihodnjih tednih proslavljala petdesetletnico svojega obstoja, nacionalni praznik. Sicer je že prva republika imela svoj državni praznik, bil je to 12. november — dan razglasitve republike — a nacionalnega praznika ni poznala; ga tudi ni bila pripravljena praznovati. Še preveč je bilo takrat tudi pri vodilnih politikih ukoreninjeno prepričanje, da mala država, ki je preostala od ocelike monarhije in katere »nihče ni maral« , nima življenjske zmožnosti. Predvsem pa je manjkala avstrijska nacionalna zavest. O priključitvi k Nemčiji niso sanjali samo nemški nacionalci, bila je to skrita želja večine avstrijskega ljudstva.

Po Hitlerjevi dobi so se mnogoterim odprle oči. Po grozotnih dogodkih, katerim so bili priča, so mnogi morali popraviti svoje gledanje. Začeli so verovati v samostojno, neodvisno, avstrijsko domovino. Tedaj se je pravzaprav šele rodila avstrijska republika. In tudi spoznanje, da posebnost avstrijskega človeka ne pripušča identifikacije z nemškim, je prodrlo v mišljenje širših krogov. Seveda je še dolga pot do tega, da se bodo vsi avstrijski državljani v polni meri zavedali tega, in pogosto še doživljamo, da smešijo tiste neumorne avstrijske patriote, ki se trudijo za priznanje samostojne, specifične avstrijske nacije.

V tem pa je tudi glavni pomen in namen 26. oktobra. Večina Avstrijcev s tem dnevom ne ve kaj pravega početi. Celo iz ust politikov še slišimo različne utemeljitve, zakaj se je parlament odločil za ta dan. Ni važno, če je neposredno pred 26. oktobrom 1955 res »zadnji tuji vojak zapustil avstrijska tla«, državna pogodba je to vsaj zahtevala, ugotoviti se pa ne da. Bolj pomembno je, da je parlament na ta dan prestopno sklenil trajno nevtralnost Avstrije. Pa ne samo to. Avstrija je istočasno izjavila, da bo za vso bodočnost in pod vsakim pogojem čuvala in z vsemi sredstvi branila svojo neodvisnost. Ali ni to po vsem, kar je Avstrija doživela v zadnjih desetletjih, dosti povoda, da ta dan praznično obhajamo?

Kljub temu pa to ni najvažnejši pomen nacionalnega praznika. 26. oktober ni v prvi vrsti dan, ob katerem Avstrija z zadovoljenjem obrača svoj pogled na zgodovinske dogodke, marveč je dan, ki naj bi zbujal upanje; usmerjen ni v prvi vrsti v preteklost, marveč v bodočnost. Nastanek in razvoj avstrijske republike sta otežkočila utrditev zdrave državne zavesti. Da bi se zavest samobitnosti avstrijskega človeka in pravice do obstanka njegove države v Avstrijah globoko ukoreninila, je prva naloga nacionalnega praznika. Pri tem pa je predvsem treba postaviti največje upe v mladino, ki ni obremenjena s predsodki; njo je treba vzgojiti v pravem avstrijskem duhu, njej je treba vcepiti ljubezen do domovine in zaupanje vanjo.

ZA MLADINO
IN PROSVETO

PRVI MAJ

Prvi dan majnika je že od nekdaj prevelo praznično vzdušje. Narekovala ga je brsteča narava, svojski pečat pa je dobil leta 1889, ko je postal tudi delavski praznik.

Na ta dan — po starem — godujeta sveta Filip in Jakob. Že od nekdaj so se kmetje z zaupanjem obračali nanju. Srce se namreč veseli mladega cvetja in zelenja, a v marsikateri domačiji se oglašajo skrb. Na Krasu pravijo:

Maj gleda, če je v skrinji kaj. Tudi pregovor svari: Kdor nima o svetem Filipu in Jakobu še voza krme, ni gospodar svoji živini. Marsikje jame vsega primanjkovati, dasi bi — po stari kmečki previdnosti — morala biti doma še »voz slame in voz mrve«. K temu pride tudi strah pred majniškimi mrazovi. Zato se ljudstvo — ne samo na Koroškem — zateka k sv. Filipu in Jakobu, da bi izprosila dobro letino. Tako visoko so ju cenili, da so ponekod, zlasti na Koroškem, na današnji dan praznovali, »strojili«. V zadnjem času je veljal »nediel« samo dopoldne.

Sveta Filip in Jakob sta s svetim Florjanom vred svetniška trojica, ki so ji včasih pravili »kmečki trjaci«. Našemu kmetu so bili »prvi pomočniki in rešitelji, ki poznajo kmetove potrebe, križe in težave in mu prinašajo blagoslov...«. Na Gorenjskem se obračajo na sv. Filipa in Jakoba kot na »vedrnika« in se jima priporočajo za lepo vreme in zoper točo. Na Dolenjskem (Raka) pravijo, da mora biti o Filipovem in Jakobovem list vinske trte tolikšen, da z njim lahko kozarec pokriješ. Potem bo baje dobra in obilna vinska letina. V Motniku na Gorenjskem je bil znan dovtipni rek: Če je na dan sv. Filipa in Jakoba lepo sončno vreme, potem ju Hrvatje z vinom polivajo, če pa gre dež, ju z blatom cmokajo...

Okoli Rake na Dolenjskem sadijo gospodinje na današnji dan fižol, ker bo baje tako najbolje uspeval. V začetku majnika se pokažejo prve gobe; zato pravijo ponekod, da sv. Filip in Jakob gobe sejeta.

Odmevi jurjevskih navad z mladim zelenjem se oglašajo še o Filipovem in Jakobovem. Tako v Prekmurju (Crensovci) okrasijo z raznim zelenjem, zlasti s črenso, dvorišna vrata, pa tudi živino in voz, če gredo tega dne na cesto. Tudi na Raki na Dolenjskem vzniki za prvi maj kaj radi ovenčajo svojo živino z zelenjem in vrisajo. Mlado zelenje se pojavlja — poleg

rdečih zastav — tudi kot okras pri delavskem praznovanju zlasti na vozilih (lokomotivah, tramvajih, avtobusih). S tem prehaja stara praznična prvina v sodobno rabo.

Lepi mesec majnik je Cerkev posvetila Materi božji. Nad stodvajset let je že, kar se na Slovenskem v mesecu majniku obhajajo šmarnice, vsakodnevna pobožnost v čast Marijino. Med tem je nastala vrsta ponarodelih šmarničnih pesmi. Povsod je znana Vavknova: »Spet kliče nas venčani maj k Mariji v nadzemeljski raj...«

Marijino posebno čiščenje v mesecu majniku sega že v 16. stoletje, toda redne pobožnosti so se razvile v Italiji šele v 18. stoletju. Prve šmarnice so obhajali v Ljubljani leta 1851 v bogoslovnem semenišču. Pobožnost se je kmalu razširila po drugih zavodih in župnijah, tudi izven Ljubljane, in se je ljudstvu brž močno priljubila. Prvo knjigo šmarničnih beril je izdal skoraj deset let prej, l. 1842, Davorin Trstenjak (»Mesec Marije ali častenja presv. Device Marije skozi en cel mesec z vsakdanjimi molitvami in zgledi iz življenja svetnikov«). Pobožnost, ki so jo začeli imenovati po majniških cveticah, šmarnicah, so kmalu pričeli opravljati tudi izven cerkve — na vasi, pri kapelah in znamenjih. Tako se je splošno udomačila. M. Turnšek je lepo opisal takšno vaško pobožnost: »Čudoviti so ti majniški večeri. Ko se stisne mrak in ljudje povečerjajo in zazvoní pri cerkvi ali vaški kapeli, večno luč, glej, se sredi vasi ob svetem znamenju zbere vsa vas. Modri očetje in živahni mladeniči, skrbne matere in smehljajoča se dekleta, stare ba-

bice s stolčki in živ vaški otroški drobiž. Pred Marijino podobo prižgo sveče. Dekleta prično Marijino pesem, ki jo za njimi povzame stáro in mlado. Sledi duhovno branje ali rožni venec z litanijami Matere božje. »Molec«, po navadi najpobožnejši in najuglednejši mož v vasi, ki moli tudi pri mrliču in je tudi sicer nekaj vaški »svečenik«, vodi vso pobožnost... Skrivnosten je majniški večer. Na nebu žare biseri migljajočih zvezd, po sočnih tratah in mladem žitnem silju ubirajo svoj nočni spev črički, po cvetočih jablanah in hruškah žužljajo hrošči ali se spreletavajo prve šentjanževce muhe; v grmovju žgoli slavček in tudi vaški potok pošumljava in poživlja mehki božajoči majniški večer. Vse stvarstvo je kakor čudovita kitara, polna lepih melodij, ki spremljajo molitev in petje verne sosseke. Vsa je kakor ena družina, zbrana okrog nebeške Matere Marije, pod katere varstvo se zateka. Zlasti lepe so šmarnice ob nedeljskih večerih, ko so pete litanije...«

ZANIMIVOSTI

Italijanski skladatelj Puccini je imel navado, da je vsako leto pred Božičem poslal vsem svojim prijateljem škatlo s »panettonom«, znanim okusnim kolačem. Tako je dal nekoč poslati panettone tudi Toscaniniju, pa se je šele pozneje spomnil, da je pravzaprav z velikim dirigentom skregan. Ker ni hotel na noben način vzbuditi vtisa, da hoče s tem napraviti prvi korak za spravo, je za kolačem poslal brzojavko: »Panettone poslan po pomoti«.

Drugi dan je dobil od Toscaninija brzojavni odgovor:

»Panettone pojejen po pomoti.«

K duhovitemu abbéju Mugnieru je prišla nekega dne starajoča se igravka in vprašala: »Prečastiti, davi sem se pogledala v zrcalo in sem se videla zelo lepo. Ali je to greh?«

Abbé je odgovoril: »Noben greh, Madame, samo zmota!«

TRI OBLETNICE

26. aprila poteka 25 let od smrti profesorja Ernesta Tomca († 26. 4. 1942), znanega katoliškega laika, ki se je po prvi svetovni vojni udejstvoval v vodstvu orlovske organizacije, po letu 1930 pa deloval predvsem med mladimi izobraženci v Ljubljani. Ustanovil je Mladce Kristusa Kralja, ki so postali organizacija dijaške Katoliške akcije. Mnogo duhovnikov mu dolguje svoj poklic, ker jih je kot dijake navdušil za cilje aktivnega katoliškega udejstvovanja. Doma je bil z Blok na Notranjskem (roj. 1885), na dunajski univerzi je bil član akademskega društva »Danice«. Zadnja leta je poučeval klasične jezike na gimnaziji v Ljubljani.

Na tiho nedeljo, 30. marca 1952 je umrl

v 84. letu slovenski modroslovec, mislec, dr. Aleš Ušeničnik. Vsaj 50 let slovenske kulture je tesno povezane z imenom tega slovenskega filozofa, profesorja na Bogoslovni fakulteti v Ljubljani. Rojen je bil l. 1868 v Poljanah nad Škofjo Loko. Bil je eden prvih članov Slovenske akademije znanosti in umetnosti. Po dr. Mahničju je bil urednik Katoliškega Obzornika in revije »Cas«. Literarno najlepše njegovo delo je »Knjiga o življenju«. Znana so njegova dela »Uvod v filozofijo«, »Sociologija« in »Katoliška načela«. Šestnajst dni po njegovi smrti je umrl tudi njegov zvesti spremljevalec v življenju, brat dr. France Ušeničnik, tudi gojenec Germanika, duhovnik in vseučiliški profesor v Ljubljani.

ZA NAŠE MALE

Metka in šivanka

Kadar je Metka šivala, je večkrat vtaknila šivanko med zobe.

Mama jo je svarila: »Nespametni otrok! Zapomni si že vendar, da je to zelo nevarno. Šivanko lahko pogoltniš — in nesreča je tula!«

Metka pa si je mislila: »Ah, kaj, saj nisem tako nerodna in neumna, da bi šivanko požirala.« In jo je še nadalje vtikala v usta...

Nekega dne je Metka spet sedela pri mizi in šivala novo oblekco za svojo punčko. Ko je nit potekla, jo je Metka odstrigla s škarijami in nato — kakor vedno — vtaknila šivanko med zobe.

V tem hipu je pritekel v sobo brat Jernejček in začel uganjati razne burke. Metka se mu je na ves glas zasmejala — in pogoltnila šivanko. Ostra bolečina se ji je zarezala v prsi in smrtna groza ji je napolnila srce. Začela se je krčevito zvijati po stolu in pretresljivo kričati in jokati.

Pritekla je mama. Ko je slišala, kaj se je zgodilo, je bila vsa zbegana in prestrašena.

»Jezus, Marija,« je obupno vila roke, »ti nesrečni otrok! Zakaj nisi ubogala?«

Poslala je po zdravnika. Ko je ta prišel, je povedal obupani materi, da je vsaka pomoč zaman. Šivanka se je Metki tako globoko zadrila v meso, da bi se dala samo s takojšnjo operacijo odstraniti. In res: preden so ubogo Metko pripeljali do bolnišnice v mestu, ki je bilo dve uri od vasi, je morala nesrečnica med strahovitimi bolečinami umreti.

Naš jezik

Naš jezik — dragocena dota, najzlahtnejši nebeški dar, največja vseh dobrot dobrota, ki nam jo božji da Vladar.

V njem radostna prepeva duša, v njem toži žalostno srce, kar čuti, misli in izkuša, človeku človek v njem pové.

Z besedo Stvarnika častimo, z njo dvignemo se do neba. Zatorej jezik svoj ljubimo, hvalimo za ta dar Boga!

(Prve tri vrstice so Slomškove)
Ludvik Ceglar

Šopek misli

Ljubeča žena bo storila vse za svojega moža, samo to ne, da bi ga prenehala grajati in da bi ga ne skušala popraviti in izboljšati.

Če storiš kaj dobrega, se malokdaj izve; a stori kaj slabega, takoj se bo izvedelo kilometre daleč

Janez Jalen

4

Ograd

Pavli se klop z odbijajočo nočno posodo pod sabo ni zdela nič več tako strašna. Sedla je poleg sestre Ksaverije in pričakovala, kako ji bivša sošolka prične razlagati hišni red. Sestra Ksaverija jo je pa opomnila, da že dolgo ni nič jedla. Znala jo je pregovoriti, da je razvila zavojček. Iz vlnudnosti je tudi sama odlomila kosček ponujene ji potice. Odrezati je ni mogla, nista imeli noža. Pa v kovčku je bil. Da je nož v samotni celici posebno prve dni dokajkrat nevaren družabnik, je pojasnila sestra Ksaverija.

»Pa kako so vas nerodno oblekli, Pavla.« Popravila ji je obleko in jo podučila, kako naj se v prihodnje oblači. Pokazala ji je še, kako naj leže in se zavije, da ji ne bo mrzlo, ji voščila lahko noč in povedala, da odhaja naravnost k ciganki.

Pavla se je spomnila, kako se je znala sestra Ksaverija ogniti pogovoru o krivdi. Ji že o priložnosti pove. Utrujena je legla na klop in zaspala. Ko ji je sestra Ksaverija sama prinesla gorko večerjo, se ni zbudila. Tiho kakor duh je usmiljenka odšla. Med pritajenim zaklepanjem vrat je svojo bivšo sošolko priporočala varstvu božjih angelov.

Razkošna bala

Skozi odprta okna je sijalo pozno pomladansko sonce. Sence železnih križev so padale na bele rute nad šivanje sklonjenih kaznjenk. Pavla je obrnila soncu hrbet. Preveč ji je bleščalo z ozkega, kakor sneg belega prtička za pred jaslice, v katerega je pravkar med že izgotovljen venec ozkih, sivozelenih lističev in rdečih nageljnov in srčec vezla črke presladkega imena Jezusovega. Poleg nje si je prizadevala ciganka Kati, da bi z rdečo nitjo čim lepše zaznamovala rjavkasto kuhinjsko brisavko z velikima začetnicama M. N. Utrudljivo je bilo zanj, nevajeno šivanja, drobno delo. Od napora so ji stopile znojne kapljice na čelo.

V dvorani je bilo vse tiho. Le sestra Donata je tu pa tam pridušeno spregovorila. Podučila je katero izmed kaznjenk, ali pa ji dala nadaljnja navodila.

Pavlo je pričelo v hrbet greti, pa bi za vse na svetu ne hotela zaprositi, če sme okno zapreti in zastreti. So zunaj preveč lepo peli ptiči. Vedela je tudi, da bi prav iz istega razloga njeni prošnji ugovarjala večina kaznjenk. Za hip se je zavnala, se narahlo presedla in se spet sklonila nad prtič. Kaj kmalu so ji nit in šivanko gosposki prsti sami ravnali. Misli pa so ušle skozi zamreženo okno, preskočile visoko, zidano ograjo in se napotile sprehajati v svobodni svet.

Pavla je bila že sama zaslutila, komu bi utegnil njen oddelek šivati balo. Od sestre

Donate je bila pa še poizvedela, da črki M N res pomenita ime Mince Novakove. Poznala jo je iz samostana v Loki. Da bi postala nuna, ji niti na misel nikoli ni prišlo. Pa so vse vedele, da ne zavoljo fantov. Kadar so druge, s Pavlo vred, sanjarije o ženinih profesorjih in advokatih, se jim je skoraj pomilovalno smehljala, rekla pa ni niti besedice. Hinavščine ni poznala. Molila je rada. Računati ni znala nič manj kakor učiteljica, mati Nikolaja.

Neke nedelje so nune — same takrat še niso smele iz samostana — določile Minco in njo, Pavlo, da sta peljali mlajše gojenke na sprehod. Na ozki poti proti Stari Loki jim je v divjem diru pridrvel nasproti v lahek voziček vprežen konj. Deklice so od strahu kriknile in se razbegnile na vse strani. Pavla sama je od groze otrdela in se niti prestopiti ni mogla. Najraje bi bila zamižala, da bi ne videla nesreče. Minca pa je na široko razprostrla roke, stekla po cesti naprej naravnost proti konju in glasno vpila: O o o o haaa! Preden se je konj ustavil, ga je že trdo držala za brzde. Temni rjavec je imel vzdolž vse glave belo liso. Minca ga je ogledovala, kakor bi lastnim očem ne mogla verjeti: »Ali si, ali nisi?« Pogledala je še na kopito: »Seveda si. Lisko si. Lisko!« je potapljala konja po vratu. Konj je narahlo zarežgetal in stegnil glavo proti Minčini roki.

»Nimam sladkorja s sabo, da bi ti ga dala,« se je Minca kakor opravičevala.

Nekaj moških, ki so bili tudi skušali

ustaviti splašenega konja, se je približalo. Začudeno so gledali drzno in brhko samostansko gojenko, ki se je pogovarjala s konjem. Preden so mogli sami spregovoriti z njo, je ves upehan pritekel po cesti navzdol postaven fant. Skoraj vznak ga je vrglo, ko je zagledal pri glavi svojega konja Minco: »Ti, da si ga prijela. Ti, ti Minca,« se je čudil.

»Si mar mislil, da ga bom pustila zavoziti med otroke?« Minca je z roko pokazala vrsto preplašenih deklic. Očitajoče je zvenel njen glas. Nadaljnega pogovora Pavla ni več razumela. Le to je ujela, da je fantu Tine ime in da Minca doma ne bo povedala, kako se mu je splasil konj in kakšna nesreča bi se bila skoraj pripetila.

Ko je Minca že urejevala deklice v pare in v vrsto, je Tine prišel za njo in jo bolj prosil, kakor pa povabil, da bi prisedla na voz in se peljala z njim do prve gostilne. Minca ga je srepo pogledala in se mu hkrati zasmejala: »Kaj res nimaš prav nič pameti?« Ne da bi fant dala roko ali rekla kakšno besedo v slovo, je stopila k prvemu paru deklic in odvedla otroke čez polje med zorečimi žiti proti Kamnitniku.

Na vrhu so se deklice razšle po travi, Minca pa se je zagledala v skalne gore. Pavla jo je zdaleč opazovala. Ne bi si je upala motiti, da ni sošolka sama začela pripovedovati. Kar razžarela se je ob spominih na planine, na vozove dišečega sena na travnikih, na večerne ognje ob košnji na rovtih, na žitna polja, na pesem deklet in vriske fantov. Sama ni vedela, kdaj se je

P ∞ I ∞ S ∞ A ∞ N ∞ O

B ∞ R ∞ A ∞ N ∞ J ∞ E

E. Kästner — M. S.:

Gregec in njegova mama

»Spet bo treba v mesto,« je rekla frizerka gospa Hebestreitova, kajti stanovala je na drugem bregu. »Spet bo treba v mesto,« je rekla, »vsega že zmanjkuje. Potrebujem brilantino in tudi milo moram naročiti. Kje naj vzamem čas, če si ga ne ukradem?«

Gregec je stekel na hodnik, vzela čepico, se vrnil in rekel: »Kaj naj torej prineseš?«

»Veliko premajhen si. Vsak dan koga povozijo. Od strahu bi umrla. Bom šla že raje sama.«

»Če pa ne utegneš,« je zmagoslavno rekel sedemletni sin, šel po mamino ročno torbico, ki je bila na mizi, in pristavil: »No, kar daj mi denar!«

Frizerka, gospa Hebestreitova, je odkimala. »Ne! Čez most že. Ampak cesta na grad, Stari trg, Kolodvorska cesta — po teh ne smeš sam.«

»Saj gre tudi Naumanov Rihard, pa se mu nič ne zgodi,« je spet začel.

»Mi obljubiš, da boš zares pazil?«

»Seveda bom.«

»In da boš zmerom počakal, dokler prometni stražnik ne bo dal znaka?«

»Obljubljam.«

Potem mu je dala denar, on je trikrat brez napake ponovil, kaj mora prinesiti, potem pa je žvižgaje stekel navzdol po stopnicah.

Dve minuti zatem si je gospa Hebestreitova, čeprav pravzaprav ni utegnila, nataknila klobuk in začela dečku slediti. Odšla je iz hiše in stekla, dokler ni zagledala sina dvajset metrov pred sabo. Potem je začela hoditi počasneje in ni izpustila sina izpred oči.

»Dober dan, gospa Hebestreitova,« je nenadoma nekdo rekel. Bila je žena poštnega inšpektorja Pfeiferja. »Namenjena sem ravno k vam. Moji lasje so že potrebni nega. Treba jih bo oprati in nekoliko nakodirati. Moj mož je dobil vstopnice za gledališče. Ali utegneta?«

»Oh, draga gospa, ali lahko počakate še eno uro? Nekaj stvari moram v naglici še nakupiti.«

»Prav, bom pa medtem skočila še k svoji sestri. Čez eno uro pa...«

»Čez eno uro!« je zaklicala gospa Hebestreitova in že hitela naprej za sinom. Samo, da bi se ne obrnil! Samo da bi je ne videl! Majhni fantki so v zadevah, ki jim jih zaupamo, zelo občutljivi. Kakor hitro odkrijejo, da njihovih obljub in njihovih volje ne jemljemo resno, postanejo ali zelo žalostni ali pa potuhnjeni. Gospa Hebestreitova je bila zdaj moja mama tukaj, bi vam že pokazala! Ljudje so se smejali, gospa Hebestreitova pa je pogoltnila nekaj drobnih solz. Potem je šel deček naprej. Še previdneje kot prej. Zdrav in cel je prišel v trgovino, ona za njim.

izdala, da se hoče primožiti na veliko posestvo, kjer bodo polni hlevi živine.

Pavla se ni mogla več premagati. Pona-gajala ji je s Tinetom in zvedela, da bo Tine res prevzel mogočno domačijo, da se pa ona še meni ne z njim. Je premalo skrben. Se tega se ne domisli, da ne sme pustiti tudi najbolj pametnega konja stati neprivezanega pred gostilno. Za kakšno zijalo bi imeli starši njo, če bi bil Lisko katero izmed deklic povozil. Pa prav Lisko, ki ga je Tinetov oče kupil od njenega očeta. »O ne, Tinček, tega ti ne pozabim tako kmalu,« je požugala nazaj na cesto. Sicer se bo pa že z očetom pogovorila, da se kam ne zaleti. On pozna daleč naokrog vse domačije.

Očeta spraševati za nasvet? Pavli se je tedaj zdela Minčina previdnost kmečko staromodna. Saj je vendar že kar navada, da se dekletu poroči zoper očetovo voljo s tistim, ki si ga je bilo izbralo srce. Sedaj je pa bridko grenko občutila previdno modrost na zemljo navezanega gorenjskega šolanega dekleta. Zazdelo se ji je, kakor bi ji bilo s prtiča, ki ga je pravkar dovršila, počitalo sladko ime Jezusovo: »Vidiš, Pavla. Ti si pa Filipa vzela zoper očetovo voljo in niti počakati nisi hotela vsaj eno leto, kakor te je bil oče nazadnje prosil. Sedaj pa imaš.«

Pavli so roke kakor otrple obležale na vazenini. Med venec nageljnov in srček je kanila solza.

Pavla si ni upala nikamor pogledati, je pa zato bolj pozorno prisluhnila. Okrog

streitova je to vedela in je zato hodila, kot bi se plazila po prstih.

Toda mali Gregec se ni obrnil. Hodil je po cesti, kot bi opravljal nadvse pomembno nalogo. Preden se je odpravil čez cesto, se je ozrl na levo in desno in, če je bil položaj kočljiv, potrpežljivo čakal, dokler prehod ni bil prost, potem pa je stekel na drugo stran ceste, kolikor hitro je mogel. Tako je prišel varno čez glavno cesto in čez most. In mama se je dvajset metrov za njim ginjena smehljala njegovi veliki pazljivosti. Na koncu Grajske ulice, tam, kjer se cesta izteka na Stari trg, je deček spet počakal in stopil na cesto šele, ko je bila prazna. Nenadoma pa je pridrvel — čisto nepričakovano in proti vsem prometnim predpisom — iz Kolodvorske ceste avto in tik pred dečkom šele v zadnjem hipu zavrl.

Gospa Hebestreitova je kriknila in si prestrašena z rokami zatislila usta. Naglo je stopila za skupino ljudi, ki se je zbrala okoli avtomobila, in slišala, kako se njen deček jezi:

»Najbrž ne veste, kako je treba voziti,

Svjatoslav:

Božji sejavae

Angelčki božji, angelčki beli
sejejo polja z zlato rokó,
pomlad in kmeta so prehiteli,
z njovice ene na drugo gredó.

Naglo je snela klobuk, smuknila v frizerski plašč in dala na krožnik velik kos češnjevega zavitka.

»Sem že tu,« je rekel Gregec, ko mu je odprla vrata.

Razvil je brilantino in nove klešče za navijanje las. Milo bo jutri prinesel raznašalec. In račun se je ujema z ostankom denarja, ki ga je položil na mizo.

»To si pa res dobro opravil,« je rekla mama. »Tu imaš za nagrado češnjevi zavitek.« Ugriznil je vanj in ga jedel s prijetno zavestjo, da je zavitek popolnoma zaslužil. Pravzaprav ga je mikalo, da bi povedal, kaj je doživel na Starem trgu. Pa je zamolčal, da bi mame ne prestrašil.

Potem je prišla žena poštnega inšpektorja in Gregec je šel v kuhinjo. Medtem ko je stranki umivala glavo, je gospa Hebestreitova pripovedovala svojo popoldansko dogodivščino. »Srce se mi je ustavilo,« je rekla. »Pomislite, če bi ta človek povozil mojega fanta! Samo če pomislim na to, se mi zašibijo kolena.«

»V takih primerih ste brez moči,« je rekla gospa Pfeiferjeva pod goro milnih mehurčkov. »Nihče ne more več kot paziti. To bi se lahko primerilo meni.«

»Seveda, ne pa vašemu sinu! Au! Voda je prevročal!«

Gospa Hebestreitova je dodala mrzle vo-

Preko neba so v loku nemirnem
mavrico svetlo tiho prižgali;
sije toplo na nebu večernem,
da bi pot k domu lahko spoznali.

Angelčki božji s pesmico zlato
drobno semenje so vrgli v zemljo,
Bog blagoslovil vse bo bogato,
da bomo želi samo zlato.

de, zdrgnila glavo in rekla: »Sprva sem mislila, da nimam časa. Komaj pa je odšel, že sem stekla za njim.«

»Takšno je življenje,« je rekla inšpektorjeva žena in kihnila.

Medtem je mali Gregec sedel v kuhinji na tleh in se igral cestni promet. Prostor pred štedilnikom je bil Stari trg. Zaboje za premog je bil avtomobil, in ta je pravkar zavil iz Kolodvorske ulice okoli vogala.

»Nesramnež grdil!« je zakričal Gregec in mislil pri tem pisanega psa iz blaga, ki je krotko čepel na zaboji za premog. »Kaj ne vidite, da je pot zaprta? Naznanil vas bom in potem vas bodo za nekaj let zaprli. Imate sploh vozniško dovoljenje?«

In potem je udaril psa za uho, da je kot čik zletel po zraku in izginil v velikem aluminijastem vrču.

Saj rada sta se res imela, vsaj ona njega. Samo kasneje se je izkazalo, da je Filip že takrat prav zelo računal s Pavlino doto.

Kakor bi hotel dokazati, da mu ni prav nič za denar, je začel Filip živeti na široko. Tudi ona je bila pred poroko in po nji obilno deležna njegove razsurnosti. Dogodilo se je pa, kakor je oče slutil. Gradišniškovo podjetje v Trstu je propadlo in oče je zgubil skoraj vse premoženje. Filip je postal vsak dan bolj zamišljen. Nazadnje ga je prisililo, da se ji je razodel. Strašen je bil tisti večer, ko je zvedela, da je Filip prišel do denarja s ponarejenimi podpisi. Mislila je, da ne doživi jutra.

Ščinkavec pod oknom je utihnil. Najraje se je preletel kakor drugam.

Naslednje jutro, ko je Filip odhajal od doma in jo je ne samo poljubil, kakor drugokrat, ampak tudi tesno objel, se ji je zazdelo, da ga ne bo videla več živega, če ga ne reši. Pridržala ga je in mu dolgo gledala v oči, preden je mogla izreči: »Filip, naj jaz prevzamem krivdo nase.«

Od začetka se je branil, nazadnje je pa le videl, da druge poti ni. Njo bodo pač na nekaj let obsodili, računala je na manj in ne na sedem, on se pa medtem pomore, poravnava škodo, potem pa, ko se Pavla vrne, se preselita, če ne bo drugače, v kako drugo mesto.

Ciganka Kati je Pavlo narahlo dregnila. Opazila je bila, da jo nuna gleda. Bila pa je prepozna. Sestra Donata je že spregovorila: »Andrejčič, zakaj ne delate?«

»Sem pravkar prtič dogotovila,« se je

PREGOVORI

(Zbral msgr. Valentin Podgorc)

Kdor želi doživeti tuje glave, naj najprej varuje svojo.

Preteklost pozabimo, bodočnost prepustimo Bogu, sedanost pa posvetimo kreposti in srečni bomo!

Kjer ni dima, tam se pri ognju ne boš ogrel.

Ako si na napačni poti, vrni se takoj, da ne bo prepozno!

Ni sramota vprašati in naučiti se ono, česar ne znaš.

Ni sramota biti siromak, toda sramota je biti len.

Bogastvo je modremu hlapec, nespametnemu pa gospodar.

Bolje je dajati kakor jemati.

Tudi mali grižljaj je včasih prevelik.

Ni njive brez plevla in ne naroda brez izkoreninjencev.

Lepoto in denar — oboje ni mogoče ohraniti.

Mati je kakor ljubi Bog: kličeš ga v sili in pozabljaš v sreči.

Ako spoštujemo starost, sejemo seme, od katerega sad bomo sami uživali.

Mladost, lepota, življenje, bogastvo — vse to je listje, ki ga veter nosi.

Za dobro voljo

V šoli ni bil. — Katehet: »Mihec, zakaj si pretepel Jožka? Saj sem zadnjo uro vendar razlagal peto božjo zapoved.« — »Zadnjo uro nisem bil v šoli, gospod katehet.«

Akustika. — Nedavnemu pevskeemu koncertu je prisostvoval tudi konzervatorist Tone. Pa pravi svojemu tovarišu med petjem: »Krasna akustika!« — Tovariš nato pokaže svojo nemuzikalčnost; Toneta namreč vpraša: »Kdo pa je njen skladatelj?«

Naprej gre. — Mala Ivica pride k mami: »Lačna sem, čas je za južino.« — »Šele v eni uri bo dvanajst, Ivica.« — »Potem gre moj želodček uro naprej.«

Ženske so ženske. — »Zakaj je zemlja domala v vseh jezikih ženskega spola?« — »Zato, ker nihče prav ne vé, koliko je stara.«

Slabo je slišal. — Sodnik obtožencu: »Kaj hočete raje — dva dni zavora ali 100 šilingov?« — »Potem mi rajši dajte 100 šilingov, gospod sodni svetnik.«

Pavla opravičila, vstala in kakor šolarica nesla narejeno ročno delo na mizo. Koj za njo je tudi Kati prinesla brisavko.

»Sedaj boste delali namizne prte. Debelarič naj vam pa pomaga.« Pavla je samo prikimala. Sestra Donata je pa razložila, kako naj bodo prti narejeni. S platnom in čipkami se je Pavla vrnila na svoje mesto.

Bila je priložnost, da bi Pavla kaj malega govorila s ciganko, pa ni marala. Molče ji je samo z roko kazala, kaj naj naredi ali poprime. Delo je bilo lahko. Pavline misli so spet poiskale Minco. Poizvedela je bila, da je njenemu ženinu ime Valentin. Če je pa to prav tisti Tine, ki se mu je v Stari Loki splašil konj, ni vedela. Radovednost jo je mučila. Precej bi bila rada dala, če bi mogla zvedeti. Morala bi z Minco govoriti ali pa ji pisati. Nak. Za vse na svetu ne. Kaj bi si Minca mislila o njej, če bi ji sporočila, da kot kaznjenka šiva njeno balo. Pojasniti bi ji pa ne smela, da namesto moža dela pokoro. Če bi prišlo na ušesa sodniji? Bog ne zadeni. Pa Minca je taka, da bi utegnila zbroditi.

Pavla si je predstavljala, kako lepo bi bilo, če bi bila prosta. Za Minčin dom ve. Šla bi jo obiskat in jo podražila, če je le pričakala, da se je Tine naučil biti toliko skrben, da konja pred gostilno priveže. Zvedela bi, katerega Tineta Minca jemlje. Ali tistega, ki ga ona pozna, ali si je drugega izbrala. Tako jo je pa še pisati sram. Morebiti bi ji celo ne pustili.

(Dalje prihodnjič)

4. maja
1967
ob 14.00 uri

Senzacionalna tombola v Celovcu (Sejmsko razstavišče)

2 lastninski stanovanji

1 stanovanje v Celovcu
1 stanovanje v Beljaku

5 AVTOMOBILOV

Simca 1501

Ford Cortina 1300

Ford Taunus 12 M

Vauxhall Viva HB

Steyr Fiat 124

Kotači, mopedi, televizijski aparati, radijski aparati, dvokolesa — skupaj 25 glavnih dobitkov

Soboslikarske vaje sprejmemo.
Za hrano in stanovanje poskrbimo.
Soboslikarski mojster

HANS SCARSINI

KLAGENFURT — CELOVEC,
Friedelstraße 37.

»Senzacionalno odkritje« sta objavila dva zobozdravnika na nedavnem kongresu dentistov v Avstraliji: trdita namreč, da pivo in močan čaj vsebujeta med drugim tudi fluor, ki je nujno potreben za varstvo in učvrstitev zobne sklenine (emajla).

Velika izbira

perila in blaga

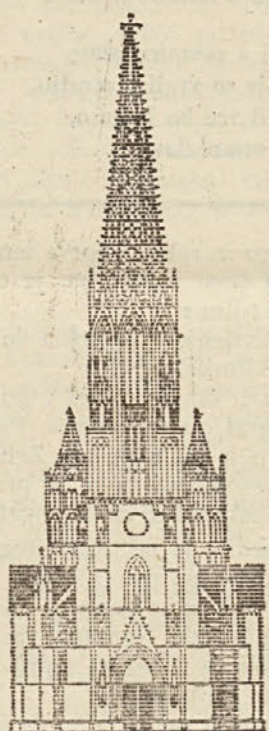
pri

L. Mañec

Klagenfurt, Alter Platz 35

Kupujte pri tvrdkah, ki oglašujejo v našem listu!

Firmung - Kommunion

WORTE voller Ernst und
voller Feierlichkeit

WORTE voller Freude,
voller Heiterkeit

TAGE fürs ganze Leben
unvergessen

TAGE deren Glanz den
Alltag überstrahlen

KLEIDUNG feierlich,
festlich, heiter

KLEIDUNG unvergessen,
glanzvoll

Diese Kleidung, die richtige Kleidung für Kommunion und Firmung, haben wir für Sie bereit. Ein Höhepunkt im Leben der Kinder wird durch den festlichen Charakter der Kleidung unterstrichen.

Kommunikionskleid

aus Batist, mit schmückendem
Atlasstreifen, reizende Aus-
führung, mit Rüschen-
verzierung, für 6 Jahre 168.-

Knaabenanzug

aus Strapaz-Kammgarn, ganz
gefüttert, Brusttasche, Rücken-
schlitz, dunkel gemustert,
Größe 8 410.-

Bietet mehr!

KMETJE POZOR!

NAJNOVEJSE KMETIJSKE
STROJE, MLATILNICE,
TRAKTORJE, KOSILNICE,
MOPEDE, KOLESA,
HLADILNIKE, PRALNE
STROJE, ELEKTRIČNE
MOTORJE
BRZOPARILNIKE (kotle)
KOTLE ZA ŽGANJEKUHO
SADNE STISKALNICE (»prešce«)
VSEH VRST

vam nudi ugodno domača tvrdka

Johan Lomšek

št. Lipš, Tihoja 2, P. Dobrla ves — Eberndorf,
Telefon 04237 246

Več senenih grabelj na vprego
obračalnikov za seno na vprego
1 traktor vlačilec znamke Emachs
Znamke Rapid.

Po ugodni ceni in čez mero opremljen
na prodaj.

A. in T. BLAŽEJ

ŠT. VID V PODJUNI

Telefon 04239 — 3463

OGRAJE

iz aluminija
za vrt in okrog doma

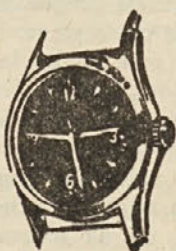
Podjunska trgovska družba
Bratje Rutar & Co.

Dobrla ves A-9141 Eberndorf
Telefon 04236-281

Ure in nakit v veliki izbiri
pri

Gottfried Anrather

Klagenfurt, Paulitschgasse 9
Popravila izvršim takoj in
solidno, kupujem in zame-
njam zlato in srebro (tudi
strto zlato).

Vse poljedelske stroje,
vse za gospodinjstvo
ugodno in na obroke
Vam nudi tvrdka

HANS WERNIG

KLAGENFURT

Paulitschgasse (Prosenhof)

Plačati je treba obrok posojila

Družba sv. Mohorja se obrača do plemenitih src, da po svojih močeh prispevajo za plačilo obroka posojila, ki ga je najela, da je lahko kupila za Mohorjev dijaški dom sosednjo hišo na 10.-Oktober-Straße.

Vsem dobrotnikom darovalcem se ponovno lepo zahvalujemo. Zbrali smo lepo vsoto, ki je seveda še nezadostna. Upamo, da se bodo odzvali tudi drugi, ki razumejo, da so podjetja, ki skrbijo za mladino, v denarnem pogledu nedonosna.

Dne 3. aprila je na Južnem Tirolskem izdihnil svojo plemenito dušo č. g. Anton Jerman, ki se je nakupa hiše Prechtl spomnil z lepimi besedami in svojim plemenitim darom. Bog mu daj večni pokoj in plačilo! S svojimi prošnjami pri Bogu bo gotovo dosegel, da se bodo zavzela za plačilo tega posojila sedaj še druga srca, ki imajo in tudi kaj dajo »v Boga imé«.

Darove v ta namen sprejema pisarna Družbe sv. Mohorja v Celovcu, na Vetrinjskem obmestju 26. Radi Vam pošljemo tudi položnico, s katero lahko nakažete svoj plemeniti dar v ta namen. Iz prijaznosti sprejemajo darove za to tudi gg. župniki.

Odbor za nakup hiše

DOBROTNIKOM BOG PLAČAJ!

Poleg nekaterih drugih darov smo preteklo tedne prejeli za odplačilo kupljene hiše za Mohorjev dijaški dom v Celovcu tudi naslednje: Gospa Marija Zankl iz Preseke na Zilji: 500.— šil., Janšičeva in Korenjakova družina iz Treblinja (Smarjeta v Rožu): 800.— šil. — Bog povrni vsem!

Odbor za nakup hiše

Ob priliki velikega slovenskega romanja h Gospe Sveti

v torek, 9. maja, ob 10. uri
priporočite svojim znancem
lepo knjižico

„Gospa Sveta“

Knjižica: Gospa Sveta opisuje zgodovino in znamenitosti starodavne Marijine božje poti. Tiskana na lepem papirju in opremljena z lepimi slikami. Cena: 12.— šil.

Vajence iščejo

TISKARSKEGA VAJENCA
ČRKOSTAVCA

sprejme za svoje tiskarsko podjetje Družba sv. Mohorja v Celovcu. V poštev pridejo fantje iz slovenskih družin z dovršeno glavno šolo ali nižjo gimnazijo. Zaradi strokovnega izpita naj se čimprej prijavijo in sicer v pisarni Mohorjeve tiskarne.

TRGOVSKO VAJENKO

sprejme za svojo trgovino s knjigami, pisarniškimi potrebščinami in nabožnimi predmeti Družba sv. Mohorja v Celovcu. Pridna in poštena slovenska dekleta, ki imajo veselje do prodajanja in postrežbe, z dovršeno glavno šolo ali nižjo gimnazijo, naj se čimprej javijo v Mohorjevi prodajalni.

JUNAKA

»Vidiš, kako sem močan, po vseh stopnicah sem te zagnal.«

»Saj ni res. Ti si me samo po prvi, po drugih sem sam zletel!«